

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HEYKEL ANASANAT DALI
SANATTA YETERLİK TEZİ

PEKİN OLİMPİYATLARI KAPSAMINDA
BİR KAMUSAL ALAN HEYKELİ UYGULAMASI
“PRİZMANIN TELAŞI”

Hazırlayan
İLKER YARDIMCI

Danışman
Yrd. Doç. GÖKÇEN ERGÜR

İZMİR - 2011

YEMİN METNİ

Sanatta Yeterlik Tezi olarak sunduğum “Pekin Olimpiyatları Kapsamında Bir Kamusal Alan Heykel Uygulaması -Prizmanın Telaşı-” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

... / ... /2011

İLKER YARDIMCI

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün/...../..... tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin Maddesine göre Heykel Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik öğrencisi İlker Yardımcı'nın Pekin Olimpiyatları Kapsamında Bir Kamusal Alan Heykel Uygulaması "Prizmanın Telaşı" konulu tezi incelemiş ve aday/...../..... tarihinde, saat da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin Olduğuna oy..... ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No: Konu Kodu: Üniv. Kodu:

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje yazarının

Soyadı: YARDIMCI

Adı: İlker

Tezin/Projenin Türkçe Adı: PEKİN OLİMPİYATLARI KAPSAMINDA BİR
KAMUSAL ALAN HEYKELİ UYGULAMASI "PRİZMANIN TELAŞI"

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı:

Tezin/Projenin Yapıldığı

Üniversitesi: D.E.Ü.

Enstitü: G.S.E.

Yıl: 2011

Diğer Kuruluşlar:

Tezin /Projenin Türü:

Yükseklisans:

Dili: Türkçe

Doktora:

Sayfa Sayısı: 82

Tıpta Uzmanlık:

Referans Sayısı: 52

Sanatta Yeterlik:

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç.

Adı: Gökçen

Soyadı: Ergür

Türkçe Anahtar Kelimeler:

- 1-Kamusal Alan
- 2-Heykel
- 3-Olimpiyat
- 4-Modernizm
- 5-Çağdaş

İngilizce Anahtar Kelimeler:

- 1-Public Sphere
- 2-Sculpture
- 3-Olympics
- 4-Modernism
- 5-Contemporary

Tarih:

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum

Evet

Hayır

ÖZET

2004 yılında, lisans programı sürecinde ürettiğim “Prizmanın Telaşı” isimli heykel, 2008 yılında Pekin’de yapılan Olimpiyat Köyü Parkı kamusal alanında “100 Olimpiyat Heykeli”nden birisi olarak büyük ölçekte uygulandı. 2005 yılında uluslararası düzlemde sanatçılara ve tasarımcılara katılım çağrısı yapılan yarışma, 2007 yılında sonuçlanmıştır.

“Prizmanın Telaşı” isimli heykelin, 2006 yılında Pekin Olimpiyat Köyü kamusal alanına uygulanmak üzere seçilmesi ve uygulama sürecini anlatan sanatta yeterlik tezinde; 2008 yılında Pekin’de nihayetlenen yarışma süreci ve “Prizmanın Telaşı”nın bir kamusal alan heykeli olarak uygulamasının okuyucu tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için ilk bölümde; modern toplum kuramlarında *kamusal alan* ve *modernizm* sonrası *kamusal alan heykeli* kavramlarının açıklanması, ikinci bölümde; Çin Kültür Devrimi periyodundan günümüze değin geçen zaman diliminde Pekin’de *çağdaş* kamusal alan heykeli üzerine yapılan uygulama örnekleri; kültürler arası etkileşim için farklı ülke sanatçılarının çağdaş nitelik taşıyan kamusal alan heykellerinin uygulanması, yerel yönetimler, sanatçı birlikleri ve sanat akademilerinin göstermiş olduğu ortak çalışma deneyimleri içerik olarak aktarılmıştır. Üçüncü bölümde 2004 yılında üretilen “Prizmanın Telaşı” heykelinin biçim ve içerik açıklamaları, heykelin kamusal bir alan için yorumlanması, uygulama süreci görselleri ve ekler bölümünde Olimpiyat Parkına yerleştirilen 100 adet heykelden seçilen örnekler görseller sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: “Kamusal Alan”, “Heykel”, “Olimpiyat”, “Modernizm”, “Çağdaş”

ABSTRACT

In 2004, the sculpture, named "The Confusion of the Prism", I have produced during the bachelor's degree was applied as one of the "100 Olympic Sculptures" in Olympic Village Park public sphere, Pekin, in large scale in 2008. In 2005, the contest, in which artists and designers were called for participation, was concluded in 2007.

In the thesis of qualification in art the sculpture, named "The Confusion of the Prism", which explains how it was chosen for Pekin Olympic Village and the period of application, for the reader better to understand the contest which concluded in Pekin in 2008 and the application on "The Confusion of the Prism" as a public sphere sculpture, in the first chapter, the explanation of the public sphere in modern society theories and the concept of public sphere sculpture after modernism, in the second chapter, examples of application on the modern public sphere sculpture from Chinese Cultural Revolution up today, the application of public sphere sculptures with modern qualifications by artists from different cultures for cultural interaction, the experience of cooperative studies that local authorities, artists' associations and art academies performed is given as the content. In the third chapter, explanations for the form and the content of the sculpture "The Confusion of the Prism", produced in 2004, its interpretation for public sphere, the images of the application period and in the appendix, selected exemplary images from the sculptures placed in Olympic Park are presented.

Keywords: "Public Sphere", "Sculpture", "Olympic", "Modernism", "Contemporary"

ÖNSÖZ

Heykel üretimlerimi kamusal alanlara uygulayabilmek ve bu heykelin o alanda süre giden yaşamın bir parçası olabilmesi heykeltıraş olarak amaçlarımdan birisiydi.

Bu hedef doğrultusunda, kamusal alan heykelleri üzerine veri toplama çalışmalarımın yanı sıra, kamusal alanda heykel uygulamalarına olanak sağlayabilecek; sempozyum, yarışma etkinlikleri ile ilgili araştırmalarım da devam etmekteydi. Pekin “100 Olimpiyat Heykeli” başlığı ile 2005 yılında uluslararası düzlemde ilan edilen heykel yarışması hedeflemiş olduğum bu amacı gerçekleştirebilmek için bir olanak sundu.

Yarışma koşulları çerçevesinde; belirli bir tema, kavramsal bir sınırlama olmaksızın kamusal alan heykel projelerinin kabul edileceği bir etkinlik olması benim için özellikle önemliydi.

“Prizmanın Telaşı” üç yıllık bir seçim sürecinin sonunda Pekin Olimpiyat Köyü kamusal alanına uygulanan 100 adet uluslararası heykelden birisi oldu. Bu süreçte edinmiş olduğum deneyim ve birikimi, kamusal alan heykeli ve uygulanmasına olumlu bir örnek olarak sanatta yeterlik tezi olarak hazırlamayı uygun gördüm. Yazınsal üründe yapılmış olabilecek hatalardan dolayı okuyucudan özür dilerim.

Sanatta yeterlik programı boyunca; bilgi, deneyim ve destekleriyle emeği geçen bütün hocalarıma, danışmanım Yrd. Doç. Gökçen Ergür, Yrd. Doç. Oktay Şahinler, Prof. Halil Yoleri, Yrd. Doç. Dr. Feyzi Korur ve D.E.Ü. Güzel Sanatlar Enstitüsü görevlilerine teşekkür ederim.

Ayrıca bu tezin ortaya çıkmasında sonsuz desteği ile sevgili eşim Leyla'ya oğlum Can Çınar'a ve aileme ayrıca minnettarım.

İLKER YARDIMCI, ARALIK 2010, İZMİR

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TUTANAK.....	iii
Y.Ö.K DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
RESİMLER LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

I.1. KAMUSAL ALAN.....	2
I.2. KAMUSAL ALANDA HEYKEL VE ÖZELLİKLERİ.....	4
I.3. MODERNİZM SONRASI KAMUSAL ALANDA HEYKELLER SANATÇILAR VE YAPITLAR ÜZERİNDEN ÖRNEKLER.....	7
I.3.1. CONSTANTIN BRANCUSI	11
I.3.2. DAVID SMITH.....	14
I.3.3. HENRY MOORE.....	15
I.3.4. ALEXANDER CALDER.....	16
I.3.5. JEAN TINGUELY.....	18
I.3.6. ISAMU NAGUCHI.....	19
I.3.7. ANTHONY GORMLEY.....	21

II. BÖLÜM

II.1. ÇİN KÜLTÜR DEVRİMİ SONRASI PEKİN'DE KAMUSAL ALAN HEYKELLERİ.....	23
II.2. PEKİN'DE KAMUSAL ALAN HEYKEL ORGANİZASYONLARI.....	28
II.3. PEKİN'DE KAMUSAL ALAN HEYKELİ SERGİLERİNİN DESTEKLENMESİ VE UYGULAMALAR.....	33

III. BÖLÜM

III.2. "100 OLİMPİYAT HEYKELİ" ULUSLARARASI TASARIM YARIŞMASI.....	41
III.1.KAMUSAL ALAN HEYKELİ OLARAK "PRİZMANIN TELAŞI".....	53
SONUÇ.....	62
EKLER.....	63
KAYNAKLAR.....	77
ÖZGEÇMİŞ.....	81

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. "Marcus Aurelius", Bronz döküm, Kapitol Tepesi-İtalya, 1538.....	8
Resim 2. A. Rodin, "Calais Burjuvaları",Bronz, Calais Fransa, 1889.....	9
Resim 3. A. Rodin, "Balzac", Bronz, Montparnasse, Paris, 1891.....	10
Resim 4. Romanya-Tirgu Jiu'da yer alan parkın genel krokisi.....	12
Resim 5. C. Brancusi, "Sonsuz Sütun" (<i>Endless Column</i>), Romanya, 1938....	12
Resim 6. C. Brancusi, "Öpüş Kapısı" (<i>Gate of Kiss</i>), Romanya, 1938	13
Resim 7. C. Brancusi, "Sessizlik Masası", (<i>Table of Silence</i>), Romanya, 1938.....	13
Resim 8. David Smith, Paslanmaz Çelik, Soldan sağa: Cubi XVIII-1964 Cubi XVII-1963, Cubi XIX, 1964, A.B.D.....	15
Resim 9. "Yaslanmış Figür", Henry Moore, 1951.....	16
Resim 10. Alexander Calder, "Great Swiftness", Boyalı Çelik, Michigan- ABD,1969.....	17
Resim 11. Jean Tinguely, "Eureka", Zürih-İsviçre, Metal, 1964.....	19
Resim 12. Isamu Naguchi, "Red Cube", Boyalı Çelik, New York, A.B.D., 1968.....	20
Resim 13. Anthony Gormley, <i>Demir Adam</i> (Iron Man), Birmingham-İngiltere, 1993.....	21
Resim 14. Anthony Gormley, "Angel of North", Gateshead-İngiltere, Demir, 1998.....	22
Resim15. Yasak Şehir heykellerinden, Pekin	23
Resim16. Yasak Şehir heykellerinden, Pekin	24
Resim 17. Lingyin Tapınağı Heykelleri, M.S. 326, Hangzhou-Çin.....	24
Resim 18. Mao Zedung heykeli, Pekin, 1968.....	25
Resim 19. "Kahramanlık Anıtı", (<i>Mao Zedung Anıt Mezarı</i>), Pekin,1977.....	26
Resim 20. WangJujing Caddesi (2003).....	27

Resim 21. Wang Fujing Caddesi 2003.....	27
Resim 22. Kamusal Alan Heykeli, Pekin, 1989.....	29
Resim 23. "30 Mayıs Hareketi Anıtı", Yong Shen Tingting, Paslanmaz Çelik, Pekin,1990.....	30
Resim 24. Kamusal Alan Heykeli, Pekin, 1997.....	30
Resim 25. Kamusal Alan Heykeli, Pekin, 2001.....	31
Resim 26. 2002 Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu.....	32
Resim 27. 2006 Uluslararası Kamusal Sanat Sempozyumu, Pekin.....	33
Resim 28. Pekin Tren İstasyonu Önü Kamusal Alan Heykeli.....	34
Resim 29. Yang Yinfeng, "Auspice from Dragon", 2002, 4,50 mt, Paslanmaz Çelik.....	35
Resim 30. Chang'An Caddesi Heykellerinden, Sun Weishe, 3,50 mt., 1999, Boyalı Demir, Pekin.....	35
Resim 31. 2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı Ana Giriş Kapısı.....	37
Resim 32. Mitsuaki Tanaka, "Nothing is Everything", Japonya, 8,00 mt., Taş, 2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı.....	37
Resim 33. Mitko Dinev, "Head", Bulgaristan, Boyalı Demir, 2,30 mt. 2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı.....	38
Resim 34. Maire Madeleine Gautier, "Reading", Fransa, Bronz, 2,00 mt. 2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı.....	38
Resim 35. Jesus Morales, "Granite Weaving", A.B.D., Taş,2,50 mt.,2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı.....	39
Resim 36. Mathew Chamba, "Together As One", (Zimbabve), 3,00 mt.,Taş, 2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı.....	39
Resim 37. Bakımı yapılan bir heykel.....	40
Resim 38. Olumsuz hava koşullarında heykelin korunması için alınan önlem...	40
Resim 39. Pekin Olimpiyat Köyü Planı.....	42
Resim 40. Heykellerin Yerleşim Krokisinden.....	43

Resim 41. Seçim Jürisi.....	44
Resim 42. I.Değerlendirme aşamasından	45
Resim 43. I. Değerlendirme aşamasından	45
Resim 44. II. Aşama Sergisi.....	46
Resim 45. II. Aşama Sergisi.....	47
Resim 46. 2006 yılı Sergi Kataloğu.....	47
Resim 47. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik, 2007, Pekin.....	49
Resim 48. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik, 2007, Pekin.....	50
Resim 49. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik 2007, Pekin.....	50
Resim 50. “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik, 2007, Pekin..	51
Resim 51. 2007 Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu.....	52
Resim 52. 2007 Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu.....	52
Resim 53. Katılımcı Sanatçılar.....	53
Resim 54. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Paslanmaz Çelik, 50x50x20 cm., 2004.....	54
Resim 55. “ Prizmanın Telaşı”, İlker Yardımcı, 2004, Paslanmaz Çelik, <i>detay</i> .	56
Resim 56. “ Prizmanın Telaşı”, İlker Yardımcı, 2004, Paslanmaz Çelik, <i>detay</i> .	57
Resim 57. “Prizmanın Telaşı” Olimpiyat Parkındaki Konumu.....	58
Resim 58. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik.....	59
Resim 59. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, 2008, 3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin.....	59
Resim 60. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, Detay, 2008, 3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin.....	60
Resim 61. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, 2008 3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin.....	60

Resim 62. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, 2008,3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin.....	61
Resim 63. Bruce Beasley, “ <i>Gathering of the Moon</i> ”, Paslanmaz Çelik, Pekin Olimpiyat Parkı.....	63
Resim 64. “ Jonathan Borofsky”, “ <i>People Tower</i> ”, Boyalı Demir, 20,00 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	64
Resim 65. “John Van Alstine”, “ <i>Rings Of Unity</i> ”, 4,50 mt., Demir-Taş,Pekin Olimpiyat Parkı.....	64
Resim 66. Ashish Ghosh, “Nest”, Boyalı Demir, 3,00 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	65
Resim 67. Huang Feng, “Torch In The Wind”, Paslanmaz Çelik, 7,00 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	65
Resim 68. Beat Kriemler, “Dimensional Shift in Consciousness”, Demir-Bakır Boru, 3,50 mt. , Pekin Olimpiyat Parkı.....	66
Resim 69. Ma Hui, “Auspicious Sign”, Paslanmaz Çelik-Bronz, 2,50 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	66
Resim 70. Zeng Chenggang, “Torch Relay”, Fiber glass, 4,50 mt, Pekin Olimpiyat Parkı.....	67
Resim 71. Zeng Yue, “Nest And Dream”, Taş, 2,00 mt, Pekin Olimpiyat Parkı	67
Resim 72. John Atkin, “Strange Meeting”, Taş, 3,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı.....	68
Resim 73. Ralfonso, “Dance With The Wind”, Paslanmaz Çelik, 7,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı”.....	69
Resim 74. Giorgie Cpajak, “Touch”, Taş, 3,00 mt, Pekin Olimpiyat Parkı.....	70
Resim 75. Dean Snyder, “Boogle”, Taş, 2,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı.....	71
Resim 76. Xuxo Vasquez, “Open Wall”, Demir Plaka, 5,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı.....	72
Resim 77. Huo Boyang, “Memory Of Water”, Demir, 3,50 x 3,50x 7,00 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	72
Resim 78. Jon Hudson, “Wind Dragon”, 9,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı.....	73
Resim,79. Lv Pinchang, “Back To The Space” Paslanmaz çelik-düşük karbonlu çelik, 8,70 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	74

Resim 80. Hiroyuki Asano, "Wall At Time", Taş, 3,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı.....	74
Resim 81. Dina Merhav, "Totem", Çelik levha, 7,50 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	75
Resim 82. Bernard Hosey, "International", Çelik, 1,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı.....	76
Resim 83. Wang Qiyue, "Marching", Düşük Karbonlu Çelik, 4,50 mt. Pekin Olimpiyat Parkı.....	76

GİRİŞ

Kapalı bir rejim ile yönetilen Çin'de, 20. Yüzyıl sonunda dış dünyaya açılma politikaları sürecinde, ekonomik gelişimin yanı sıra, kültür-sanat alanlarında da önemli etkinlikler kaydedilmiştir. 2008 yılında, 29. Olimpiyat oyunlarının Pekin'de yapılması da bu açılımlar adına simgesel bir kilometre taşı olmuştur. Çağdaş dünya sanatında yer almak için gayret gösteren Çin'de, kamusal alan heykeli uygulamalarında oluşturulan organizasyonlar, sanat kurumları ve kamusal yönetimlerin yaklaşımları, Çin'i kamusal alan heykeli için özel bir laboratuvar haline getirmektedir.

2005 yılında uluslararası platformda duyurusu yapılan bir kamusal alan heykel yarışması için yorumlanan "Prizmanın Telaşı", 2008 yılında Pekin Olimpiyat Parkı'na büyük ölçekte yerleştirilmiştir. Heykelin kamusal bir alan için yorumlanması ve uygulama sürecinde edinilen deneyimler sanatta yeterlik tezi olarak hazırlanmıştır. "Prizmanın Telaşı" heykelinin seçim ve uygulama sürecini açıklanması ve tezin içeriğinin desteklemesi amacıyla, *kamusal alana* modern düşünce kuramlarının yaklaşımı, bu yaklaşımların da etkileriyle yeni yorumlarla şekillenen sanat üretimleri perspektifinde kamusal alanlarda heykeller, ilk bölümlerde anlatılmıştır. İlk bölümlerde aktarılan kamusal alan ve modernizm sonrası kamusal alanda heykel kavramları sayesinde okuyucunun ilerki bölümlerde aktarılacak olan Çin'de çağdaş heykel uygulamalarına ilişkin kronolojik bir karşılaştırma yapabilmesi amaçlanmıştır.

I.BÖLÜM

I.1. KAMUSAL ALAN

“Estetik nesne insanları üst bir düzeyde bir araya getirir. Burada insanlar birey olmaktan uzaklaşmaksızın kendilerini dayanışık duyarlar.”¹

Kamusal alanlar, toplumun kültürel belleğinin izlerini taşımaları bakımından önemlidirler. Bir kentin dokusunda, kentte yaşayan insanların ortak kullanım alanları, meydanlar ve parklar gibi kent bütününe ait önemli doku parçalarında yer alan heykeller bu belleğin taşıdığı bilgilerin okunabilmesi adına önemli izler taşırlar.

İnsanların toplu olarak yaşamaya başladıkları ilk yerleşkelerden, binlerce yıl sürecinde evrilen çağdaş kentlere, ilkel dönemlerine ait; inanç veya büyü eksenli figürinlerden; feodal dönemlerin, iktidar sahipleri ve zafer anıtları olarak toplumun ortak yaşam alanlarında heykel sanatının izleri sürülebilir. Sanayi devrimi sonrasında kentlerin ve kentli insanların düşünsel olarak evrildiği yeni boyutlarla birlikte, kamusal alanlar geçmişte olmadığı kadar önem kazanmıştır. Günümüz dahil olmak üzere iktidarın şekillendirildiği, el değiştirdiği yerler olarak genellenebilecek bu alanlar, geçtiğimiz yüzyıldan günümüze heykel sanatının da özellikle gündemindedir. Kavramsal olarak geçtiğimiz yüzyılda farklı yaklaşımlarla tartışılan *kamusal alan*la ilgili tartışmaların aktarılması, kamusal alanlarda özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze çağdaş heykel uygulamalarına açıklık getirebilmek adına önemlidir.

Kamusal alanlar, insanların yaşamlarının önemli bölümünü geçirdikleri; içinden ve/veya yanından geçtikleri önemli sosyal kesişim alanlarıdır. Modern toplum kuramlarında “*Kamusal Alan*” kavramı üzerine çeşitli tanımlamalar yapılmıştır.

Hannah Arendt, 1958 yılında yayımlanan, “*İnsanlık Durumu*” adlı kitabında, insanın yaşam alanlarını *özel* ve *kamusal alanlar* olarak ayırır ve kamu terimini; “*Kamu Alanı: Müşterek Olan*” başlığı altında “*herkes tarafından görülebilir ve*

1 TİMUÇİN, A., **Düşünce Tarihi**, BDS yayınları, İstanbul, 1993, 2. Baskı, 1993, sf.45

duyulabilirlik"² alanı olarak görür. Arendt, Antik Yunan'dan referans aldığı *polis* modeliyle, ortak yaşamın ekonomik etkinliklerle değil, konuşma ve eylemlerle kurulduğunu ve asıl olarak kamusal alanın tahakküm ve itaat ile değil, eşitlikçi bir yaşamın kurulması ile insanın ve dünyanın gerçekliğini sağlayabileceğini anlatır.³

Richard Sennett benzer yaklaşımla kent alanlarını "kamusal alan" ve "mahremiyet alanı" olarak ikiye ayırır; Sennett'e göre "*kamusal alan*"; aile, arkadaşlık ortamının dışında ve onlardan çok farklı bir "toplumsal yaşam bölgesi"dir.⁴

"Kamusal Alan" tanımı kapsamlı olarak ilk kez 1962 yılında Jürgen Habermas'ın "Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü: Burjuva Toplumunun Bir Kategorisi Üzerine Araştırmalar" adlı kitabında kavramsallaştırılmıştır.

Kamusal alan Habermas'a göre; "*özel şahısların, kendilerini ilgilendiren ortak bir mesele etrafında akıl yürüttükleri, rasyonel bir tartışma içine girdikleri ve bu tartışmanın neticesinde o mesele hakkında ortak kanaati, kamuoyunu oluşturdukları araç, süreç ve mekanların tanımladığı hayat alanı*"⁵dir. Habermas böylece 'kamusal alanı', "*her türlü çikardan arınmış, devlet otoritesinin baskısı ve buyruklarından, sermaye egemenliğinden bağımsız bir alan*" olarak tanımlar. Habermas'ın kamusal alanının en büyük özelliği ise *herkes tarafından* ulaşılabilir olmasıdır.

Oskar Negt ve Alexander Kluge, Habermas'ın; ulaşılabilirliği, açıklığı ve katılabilirliği ile '*ideal*' bir kamusal alan tarif ettiğini fakat aslında kamusal alanında bunların yanında '*dışlayıcı*' mekanizmalara da sahip olduğunu iddia ettiler⁶.

Onlara göre toplumun geniş bir kesiminin kamusal alana katılma, girme noktasında ciddi sıkıntıları vardır ve hatta yapısal '*engellerden*' bahsetmek pekala

² ARENDT, H., (1994, **İnsanlık Durumu**), çev. Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul. Arendt, 2000, s.79.

³ ÖCAL, B., "**Hannah Arendt'te Kamusal Alan Kavramının Epistemolojik Temelleri**", Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe A.B.D. İzmir, 2006, sf:10

⁴ SENNETT, R., "**Kamusal İnsanın Çöküşü**", Çev. S. Durak ve A. Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2002, sf.33

⁵ HABERMAS, J., "**Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü**", Çev. Tanıl Bora, Mithat Sancar, İletişim Yayınevi, İstanbul, 2003

⁶ ÇETİNKAYA, Y., D., **1908 DEVRİMİNDE KAMUSAL ALAN VE KİTLE SİYASETİNDE DÖNÜŞÜM**, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No:38 (Mart 2008) sf.128

mümkündür. Bu karşı çıkışla kamusal alanı; sınıflararası "*mücadelenin savaş dışı yollarla karara bağlandığı*" proleter alan olarak tanımladılar. Zamanın tartışmalarını da bağrında barındıran bu karşı çıkış daha çok işçi sınıfının pratik deneyimi ve kamusal alanla ilişkisi üzerinde duruyor ve dışlanmayı da daha çok bu sınıf üzerinden tartışıyordu. Yine zamanın alternatif dünya tasarımlarıyla ilgili olarak da karşı proleter bir kamusal alanın yaratılması üzerine fikir yürütüyordu.⁷

"*Kamusal Alan*" tanımları farklı siyasi görüşler ve düşünceler perspektifinde günümüzde de tartışmalı şekilde süre gitmektedir. Tezin kavramsal içeriğine uygun olarak "*her türlü çikardan arınmış, devlet otoritesinin baskısı ve buyruklarından, sermaye egemenliğinden bağımsız bir alan*" yaklaşımı ve modern toplum kuramlarınca; "*toplumun ortak yararını belirlemeye ve gerçekleştirmeye yönelik düşünce, söylem ve eylemlerin üretildiği ve geliştirildiği ortak toplumsal etkinlik alanına işaret etmek için kullanılan kavramdır*" tanımları referans alınmıştır.

Toplumun tüm bireylerince ulaşılabilir olması, otorite ve baskıdan arındırılmış bir bölge olarak '*kamusal alan*' tanımı, tezin öznesini oluşturan "Prizmanın Telaşı" heykel projesinin, *çağdaş-uygar* yaklaşımla kamusal bir alanda yer alma endişesini de yansıtmaktadır.

I.2. KAMUSAL ALANDA HEYKEL VE ÖZELLİKLERİ

Bir hacim sanatı olan *heykel*, estetik yaşantı oluşturması amaçlanan üç boyutlu nesne, yapıt olarak tanımlanabilir⁸. Heykel sözcüğü, bu amacı güden her büyüklükteki, hangi malzeme ve teknik kullanılırsa kullanılsın, tüm yapıtların genel adıdır.⁹

7 A.g.e., s.128

8 ALKAR, B., "**2000'li yıllarda Ankara Kenti'nin Açık ve Yeşil Alanlarında Heykelin Yeri ne Olmalıdır?**", Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Ankara, 1991, s. 21,30, S. 77, 78.

9 SÖZEN, N. ve TANYELİ, U., "**Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**", Remzi Kitabevi. İstanbul, 1996, S.104.

Heykel, üç boyut içinde ışığın göze yansımalarıyla beliren, değişik yönlerden ve açılardan sürprizler yaratarak sürekli yer değiştirirken değişen mesajlar ileterek devinen bir hacim-mekan olgusudur.¹⁰

Heykel için, Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü'nde yer alan şekliyle "*her büyüklükteki, hangi malzeme ve teknik kullanılırsa kullanılsın, tüm yapıtların genel adıdır*" ifadesi ilerki bölümlerde açıklanacak olan "*Kamusal Alan Heykelleri*"nin daha anlaşılır kılınabilmesi için önemli özelliklerinden birisi olarak öncelikle belirtilebilir.

"Kamusal sanat (Public Art) kavramı genellikle halka açık alanlar, mekanlar için sipariş edilen-ısmarlanan sanat ürünlerini tanımlamaktadır."¹¹ Kamusal sanat kavramı altında önemli bir başlık olan kamusal alan heykelleri; şehir-bölge ve kent dokusunda; park ve bahçeler, bina önleri ve duvarları, plazalar, alışveriş merkezleri, bankalar, trafik sirkülasyon alanları, meydanlar-alanlar, duvarlar, havaalanları-terminaller, alışveriş merkezleri gibi kamusal alanlarda yer alırlar.

"Kamusal sanatın galeri sanatından farklı olması; insanların onu galerilerde olduğu gibi "seçerek" değil, sunulmuş olarak algılayabilmesi, onun bulunduğu mekanla ve insanlarla başarılı diyalogunu gerektirmektedir."¹²

Bu nedenle 'özel' alanlar dışında '*kamusal alanlarda*' sergilenecek heykellerin taşınması gereken bazı özellikler, heykel sanatının olduğu kadar, şehir-bölge planlama, peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin de ilgisinde olan bir konudur. Bu disiplinlerin konuya yaklaşımların incelenmesi, kavramsal bakımdan kamusal alan heykelinin tanım çerçevesini genişletip zenginleştirecektir.

"Toplumsal açıdan; konu, kronoloji, yarar, sosyo-kültürel kabul edilebilirlik, insan ilişkisi bakımından, uygulama alanında kolektif bilinç -yapısal ve dokusal bütünleyen; fiziksel açıdan; çevre ile ilişkileri ve tasarım hacim, biçim, malzeme, yerleştirme, çevre ile etkileşim bakımından; birlik, oran, ölçek, uyum, denge ve

10 DEMİRBAŞ, M., "**Mete Demirbaş ile Görüşme, Yeni Boyut Plastik Sanatlar Der.**", 1985, Cilt no: 4, Sayı no:32, S.10-11.

11 MILES, M., "**Art, Space and City-Public Art and Urban Futures**", Library of Congress Cataloging in Publication Data, 1997

12 ROBERTS, M., "**Art In the Public Realm, Introducing Urban Design: Interventions and Responses**", Edited by Greed, C., Roberts, M., Bristol, U.K., 1998, Sf:116, 122.

simetri, ritm, zıtlık¹³ gibi ilkeler, şehir-bölge planlama disiplininde kamusal alan heykellerinde aranılan özelliklerdir.

Kamusal alanlardaki heykeller *kalıcılıkları ölçüsünde dayanıklı malzemelerle* inşa edilirler. Bu toplumsal olarak heykelin taşıdığı *bilincin-enerjinin* kuşaklara aktarılması, toplumsal genetik dokuya olumlu katkı endişesini taşır.

Kentsel mekanlarda plastik elemanlar olarak ortaya çıkan heykeller, kentsel peyzajı oluşturan diğer elemanlarla (binalar, bitkiler, diğer kent mobilyaları...) birlikte kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktadır.¹⁴

Görme duyusu bilgi alımında en karmaşık ve kontrolsüz olandır. Görsel duyum zenginliği için renk ve dokuda zıtlık, tekrar, izleme mesafesi, izleme süresi gibi bileşenler etkili olmaktadır. Duyum zenginliği ve görsel uygunluk özellikle kentin yayalaştırılmış mekanlarında elde edilen tatmin düzeyinin belirleyicisidir¹⁵.

Sağlıklı bir kent yaşamı sağlanması ancak kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesi ile olasıdır. Kaliteli bir kentsel yaşam ise; eşitlik, sağlık, refah gibi sosyal bileşenlerle ilişkili olduğu kadar kaliteli kentsel mekanlarla da ilişkilidir. Relph ve Canter'e göre, kaliteli ya da başarılı kentsel mekanlar, *oradaki etkinlikler* ve algılanan deneyimlerin yanında fiziksel yapı ile de ilgilidir. Bu üç bileşen, mekanda canlılık (*vitality*) oluşturacak biçimde tasarlanmalıdır.¹⁶

Özellikle kamusal alanda yer alan heykeller görsel duyum zenginliğine katkıda bulunarak mekanın *estetik* kalitesini artırır.¹⁷

14 KARAASLAN, S., "Kentsel Doku İçinde Yer Alan Açık Alanlarda Heykel Tasarımları", Sanatta Yeterlik Eseri Raporu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993

14 KURTASLAN ÖZTÜRK, B., "AÇIK ALANLARDA HEYKEL-ÇEVRE İLİŞKİSİ VE TASARIMI", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:18 Yıl : 2005/1 sf:(193-222)

15 KAPLAN, H., "Duyarlı Kentsel Tasarım İlkesel Kavramları", Ulusal Kentsel Tasarım Semp., Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, 1999, S. 284

16 ÖZTÜRK, B., "Peyzaj Mimarlığında Heykel", Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara, 1998, S. ii, 8

17 KURTASLAN ÖZTÜRK, B., "AÇIK ALANLARDA HEYKEL-ÇEVRE İLİŞKİSİ VE TASARIMI" Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 18 Yıl : 2005/1 Sf:(193-222)

Kentsel mekanda *canlılık*, Bentley tarafından duyum zenginliği (richness) kavramıyla ifade edilmiş; bu *canlılığın* hareket, koku, görme, dokunma gibi duyulara hitap eden tasarımlarla sağlanabileceği belirtilmiştir.¹⁸

Bölüm başında geniş bir tanımla yapılan *heykel sanatının*, kamusal alanlarda yer alacak uygulamalarında; şehir-bölge, kent dokusunda olumlu bir öge olarak katılabilmesi için, bahsi geçen disiplinlerin teknik görüş ve standartlarının uygulamalarda değerlendirilmesi de önem taşımaktadır. “Prizmanın Telaşı” heykeli, kamusal bir alan için büyük ölçekli tasarlanma sürecinde bahsi geçen kriterler göz önüne alınarak tekrar değerlendirilmiştir. Heykelin çevre ile ilişkisi ve izlenilebilirliği, kaide ve heykel yüksekliği, dış etkenlere dayanıklı ve kalıcı malzemelerin seçimi, kullanılan renk gibi özellikler heykelin izleyici ile pozitif bir etkileşim kurabilmesi için tasarım sürecinde göz önüne alınmıştır. Yarışmanın farklı aşamalarında ve final seçim sürecinde, jüriyi oluşturan şehir bölge planlama, mimarlık, heykel gibi farklı disiplin uzmanlarından ve kamuoyuna açık sergi süresince alınan olumlu görüşler, “Prizmanın Telaşı” heykelinin kamusal bir alana uygulanabilirliğini olumlamıştır.

I.3. MODERNİZM SONRASI KAMUSAL ALANDA HEYKELLER SANATÇILAR VE YAPITLAR ÜZERİNDEN ÖRNEKLER

Modernizm öncesinde açık alanlarda yer alan heykeller mevcut iktidarın önemli kişilerinin ve olaylarının yüceltildiği, izleyicilerine iktidarın gücünü betimleyen anıtlar olarak dış mekânlarda yer almışlardır. Michelangelo'nun Papa III.Paul'ün isteği ile yenilediği Roma'daki Compidoglio meydanı, Marcus Aurelius heykelinin yerleştirilmesi ile kentsel kurucu öğeler içinde yer alan ilk kamusal açık alan heykeli olarak gösterilmektedir. Mekanın ortasına yerleştirilerek kentsel mekanın odağı durumuna gelmesi ile yeni görev yüklenen bu heykel tarihte, binaların mimarisi ile mekanın düzenlenmesi ve yerleştirilmesindeki en güçlü örnektir¹⁹ (Resim:1).

¹⁸ BENTLEY, I., ALCOCK, A., MURRAIN, P., McGLYNN, S., SMITH, G., “**Responsive Environments**”, The Arch. Press, London. 1985, Pg. 89-99

¹⁹ WAGENKNECHT-HARTE, Kay, “**Site + Sculpture**” Van Nostrand Reinhold, New York,1989, s.20

Resim 1. "Marcus Aurelius", Bronz döküm, Kapitol Tepesi-İtalya, 1538

(Müzedede Bulunan orijinalinden alınan altı kopyadan biri)

(Resim 1.) Kaynak: Wikipedia The Free Encyclopedia (2011). International System of Units. Erişim: http://en.wikipedia.org/wiki/Equestrian_Statue_of_Marcus_Aurelius Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2011.

Batı sanatı 20. yy başlarında modernizme geçiş sürecinde gelenekselliği yıkmış; felsefe, politika, dilbilim, fenomenoloji, psikoloji gibi kuramsal disiplinlerle bağlantılı olarak yeni anlatım ve üretim sistematiği geliştirmiştir. Bu değişim heykel sanatında da geleneksel anlatım biçimlerinin, kullanılan malzemelerin, sorgulanmasına, yeniden yorumlanmasına neden olmuş ve kullanılan malzeme ve anlatım olanaklarının köklü değişimine neden olmuştur. Yazarlar, siyasi kişilikler ve olaylar adına yapılan anıtlar, insanların ortak kullanım alanlarında yer alan dekoratif

içerikte heykeller bu süreç için örneklenebilir. Rodin sipariş aldığı “*Calais Burjuvaları*” heykel grubunda izleyicilerin konunun içerisine girebilmesi için anıtın toprak yüzeyinde tutulmasını ister (Resim:2). Rodin *Balzac*’ı konu edindiği bir diğer heykelinde, heykel sanatında biçim ve içerik yönünden eski geleneklerin yıkılmasında öncülük etmiştir (Resim:3).

Resim 2. A. Rodin, “Calais Burjuvaları”,Bronz, Calais Fransa, 1889

(Resim 2.) Kaynak: Wikipedia The Free Encyclopedia (2011). International System of Units. Erişim: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Burghers_of_Calais Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2011.

Resim 3. A. Rodin, “Balzac”, Bronz, Montparnasse, Paris, 1891

(Resim 3.) Fotoğraf: Jeff Kubina

Bu etkenlere bağılı olarak kamusal alanlarda yer alan heykeller de özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında günümüze, biçim ve içeriksel olarak sivil yaklaşımlarla önemli değişimler göstermişlerdir.

Savaş sonrası çağdaş yaklaşımlarla başlayan süreçle birlikte heykeller; kamusal alanlarda yer alan çağdaş heykel uygulamaları; temaları ve kavramsal içerikleri, uygulanma yöntemleri ve anlatım çeşitliliğinin yanı sıra zengin görsellikleriyle de yer almaktadırlar. Heykeller uygulanma yöntemleri bakımından,

sanatçıların *oeuvre*'lerinden* seçkiler, yere özgü (*site specific*) tasarımlar, yerleştirmeler (*installations*) gibi farklı yöntemlerle kamusal alanlarda yer almışlardır. Belirli alanlar için düzenlenen heykel yarışmaları, şirket ve yerel yönetim siparişleri (*commissioned*), heykel sempozyumları gibi etkinlikler de kamusal alanda yer alan heykellerin uygulama yöntemleri arasındadır.

Takip eden bölümlerde örneklenen sanatçılar ve heykelleri yerleştirilmiş oldukları kamusal alanlarda, geçen zamanla kazandıkları aidiyet, simgesel nitelikler ve yöresini yaşayan-paylaşan toplumla ilişkileri açısından heykel sanat tarihinde önemli yere sahiptirler. Yanısıra, uygulanma yöntemleri, çevresi ile ilişkisi bakımından da peyzaj mimarlığı, şehir bölge planlama disiplinlerince gözetilen kriterlere göre de olumlu niteliklere sahiptirler.

I.3.I. CONSTANTIN BRANCUSI

“Bir balık gördüğünüzde onun pullarını düşünmezsiniz. Hareketindeki hızı, suyun altında parıltıyan yüzeyini düşünürsünüz. Benim anlatmak istediğim de bu...Onun ruhunu yansıtan bir kıvılcım aradım.”

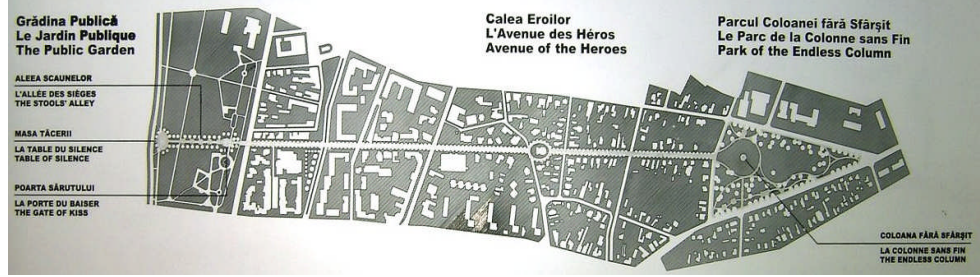
Brancusi'nin kendi sözleriyle ifade ettiği *sadelik*, onun için sanatın sonu değil, “şeylerin özü”nü bulmaktır. Çalışma metodları, dünya görüşü ve tüm yapıtlarıyla, 20. yüzyılın en önemli, en etkili heykeltıraşları arasında yer alan Brancusi, 1957 yılında ölümünün ardından, yapıtlarındaki saflık, sadelik ve basit geometrik formların kullanımı ile birçok sanatçı tarafından örnek alınmış, modern heykelin doğmasında öncü isimlerden birisi olmuştur²¹.

Büyük ölçeklerde tanımlanmış, kamuya açık park-alanlarda yer alan heykeller açısından Brancusi'nin Romanya-Tirgu Jiu'da bulunan eserleri önemlidir (Resim 4). 1938 yılında tamamlanan ve bir kilometre uzunluğunda bir doğrultu

*Oeuvre: Bir sanatçının tüm eserleri üsluplaşmış eserler. www.dictionary.reference.com, Erişim tarihi: 24 Mart 2011 Erişim saati: 23:50

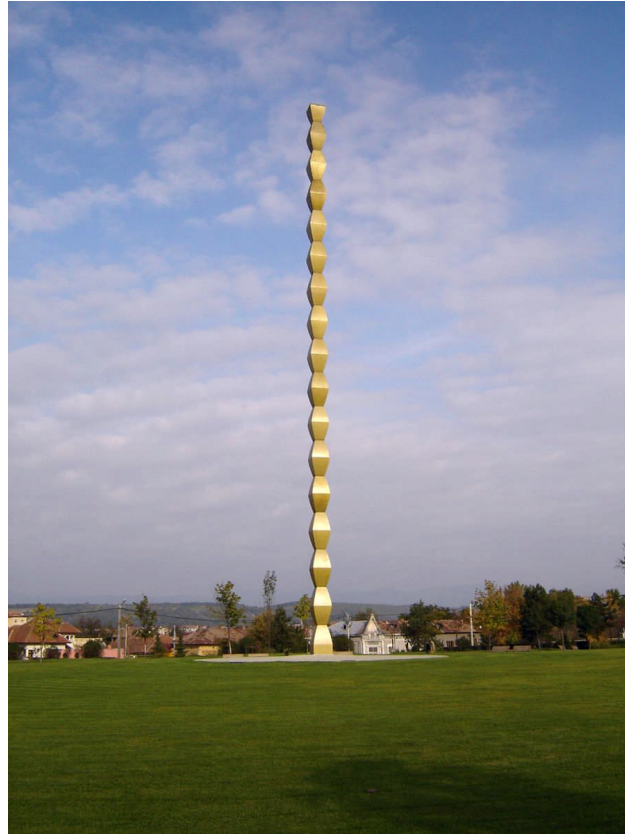
²¹ <http://www.msxlabs.org/forum/sanat-ww/19106-constantin-brancusi-constantin-brancusi-kimdir-constantin-brancusi-hakkinda.html>, Erişim tarihi: 23 Mayıs 2010 Erişim saati: 21:40

boyunca yer alan 'Sessizlik Masası' (Table of Silence), 'Öpüş Kapısı' (Gate of Kiss) ve 'Sonsuz Sütun' (Endless Column) isimli eserlerinin yer aldığı park, I. Dünya Savaşı'nda ölen insanlar anısına inşa edilmiştir (Resim: 5, 6, 7).

Resim 4. Romanya-Tirgu Jiu'da yer alan parkın genel krokisi

(Resim 4.) Kaynak: <http://www.pintravel.ro>

Resim 5. C. Brancusi, "Sonsuz Sütun" (Endless Column), Romanya, 1938

(Resim 5.) Kaynak: <http://3.bp.blogspot.com/>

Resim 6. C. Brancusi, "Öpüş Kapısı" (*Gate of Kiss*), Romanya, 1938

(Resim 6.) Kaynak: <http://www.panoramio.com/photo/9129200>

Resim 7. C. Brancusi, "Sessizlik Masası", (*Table of Silence*, Romanya, 1938)

(Resim 7.) Kaynak: <http://royaltyfreephotos.wordpress.com>

I.3.2. DAVID SMITH

1906 yılında Amerika-Indiana'da doğmuştur. 19 yaşında bir araba fabrikasında kaynak işçisi olarak çalışması, demir ve çeliğe karşı var olan ilgisinin daha da artmasına neden olmuştur. Smith kariyerinin ilk yıllarında Pablo Picasso, Julio González ve Alberto Giacometti'nin sanatından etkilenmiş, 1950'li yıllarda ise kendine özgü anlatım dilini oluşturmuştur. Yapıtlarında Amerika'nın kırsal ve tarımsal toplumdaki kentsel ve endüstriyel olana doğru geçirdiği değişimi yansıtmayı amaçlayan sanatçı, Yeniçağdaki makineleşme ile birlikte sanatçıların endüstriyel materyaller ve teknikleri benimsemeleri gerekliliğini de savunur. Heykellerinde sıklıkla kullandığı çeliği, forma ulaşabilmeyi sağlayan en ekonomik materyal olması nedeniyle seçtiğini belirten Smith, metali ise güç, strüktür, hareket, gelişim, süspansiyon, yıkım ve acımasızlığı ile geçmişin ve 20. yüzyılın hâkimiyetini elinde tutan materyal olması sebebiyle tercih eder²².

Amerikalı sanatçı David Smith *totemsi* işleriyle "biçimsel bir süreksizliğe imkan veren ve hatta onu kucaklayan bir yapı biçimi için heykelleştirilen nesnenin iç hacmi ve maddi yoğunluğunu boşaltmıştır.²³ Böylece izleyici bilinçli bir okuma eylemi aracılığıyla işin oluşturulması sürecinde aktif bir katılımcı haline gelmiştir. Smith ile başlayan izleyicinin işin oluşturulma eylemine katılma süreci, Postminimalist uygulamalarda izleyicinin etken olması durumuna dönüşmüştür. 1961-65 yıllarında açık alanlar için ürettiği 'Cubi' serisi sanatçının bu arayışlarının ürünlerindedir (Resim:8).

²²<http://www.tate.org.uk/modern/exhibitions/davidsmith/default.shtm>, Erişim tarihi: 24 Nisan 2011
Erişim saati: 20:24

²³ THOMPSON, J., "New Times, New Thoughts, New Sculpture", "Gravity&Grace: The Changing Condition of Sculpture 1965-1975", Catalogue, Harward Gallery, The South Bank Centre, London, 1962.

Resim 8. David Smith, Paslanmaz Çelik, Soldan sağa: Cubi XVIII- 1964,
Cubi XVII- 1963, Cubi XIX, 1964, A.B.D.

(Resim 8.) Kaynak: <http://www.areaofdesign.com/americanicons/smith.htm>

I.3.3. HENRY MOORE

Henry Moore'un açık alan için yapmış olduğu heykelleri dünyanın yaklaşık kırk farklı ülkesinde özel ve kamusal alanlarda yer almaktadır. Genel tema olarak insan figürünü işlediği anıtsal heykeller yapmıştır. Antik örneklerden referans alarak üsluplaştırdığı heykellerindeki oyuklar, ağır kütle etkisini bozarak, soluk alırmışçasına ferahlık yaratmıştır. Moore'un kelimeleriyle yapıtları "betimleme ya da çağrışım olarak değil", yalnızca biçim olarak algılanan heykellerdi.

Soyut heykellerinde ışığın yanı sıra oylumların içlerindeki ve aralarındaki boşluklar da önemsemiş ve böylece heykelin mekanla buluşmasında çeşitli denemeler gerçekleştirmiştir. Moore, formu soyut değerlerine ulaştırmış ve insan fantezisinin figür dışında anıtsal biçimlere götürebileceğini göstermiştir. Moore'un heykellerindeki tüm fikirleri, gerçekten anıtsal heykel ve açık hava heykellerinin

gerektirdikleri, özellikle de doğa görünümüleriyle ilişkisi konusunda düşüncelerini bir araya toplar.²⁴ (Resim:9).

Resim 9. “Yaslanmış Figür”, Henry Moore, 1951

(Resim 9.) Kaynak: <http://commons.wikimedia.org>

I.3.4. ALEXANDER CALDER

1923’de New York’ta sokak ve metrodaki insanların eskizlerini yapan Calder, tek bir çizgiyle hareket duygusunu yaratabilmiştir. 1925’de desenlerden yola çıkıp ilk tel heykelleri yapmaya başlamıştır. 1930’larda soyut konstrüksiyonları, portreleri ve tel heykelleriyle Amerika ve Paris’te ün kazandı. 1931’de Soyutlama – Yaratma Topluluğuna katılmış aynı yıl, figüratif olmayan ilk kinetik konstrüksiyonunu yapmıştır.

²⁴ GÜÇ, M., 2005, “Açıkalan Heykellerinin Kent Estetiğine Etkisi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, 75 sayfa, Adana, s.28

Calder'in elle ya da motorla hareket edebilen yapıtlarını 1932'de Duchamp "mobil"ler olarak adlandırmış. Aynı yıl ARP'da sanatçının hareket etmeyen kuruluşları için "stabil"ler deyimini önermiştir. Daha sonra bu deyimler tüm diğer heykeller içinde kullanılır olmuştur²⁵.

1969 tarihli Alexander Calder'in A.B.D. Michigan-Grand Rapids kenti kamusal alanında yer alan 'Great Swiftness' heykeli, sanatçının heykeli çevresi ile değerlendirmesi bakımından önemlidir. Calder kamusal alanda yer alacak bu projenin uygulanmasından önce heykelin çevre ile olumlu bir bütünlük sağlayabilmesi için, bu alana bitişik binaların mimari planları, ölçekleri, binalarda kullanılan yapı malzemeleri üzerine etüdler ve incelemeler yapmıştır (Resim:10).

Resim 10. Alexander Calder, "Great Swiftness", Boyalı Çelik, Michigan- ABD,1969

(Resim 10.) Kaynak: <http://www.colorcoat-online.com/blog/index.php/2011/02/12-stunning-giant-steel-artworks/>

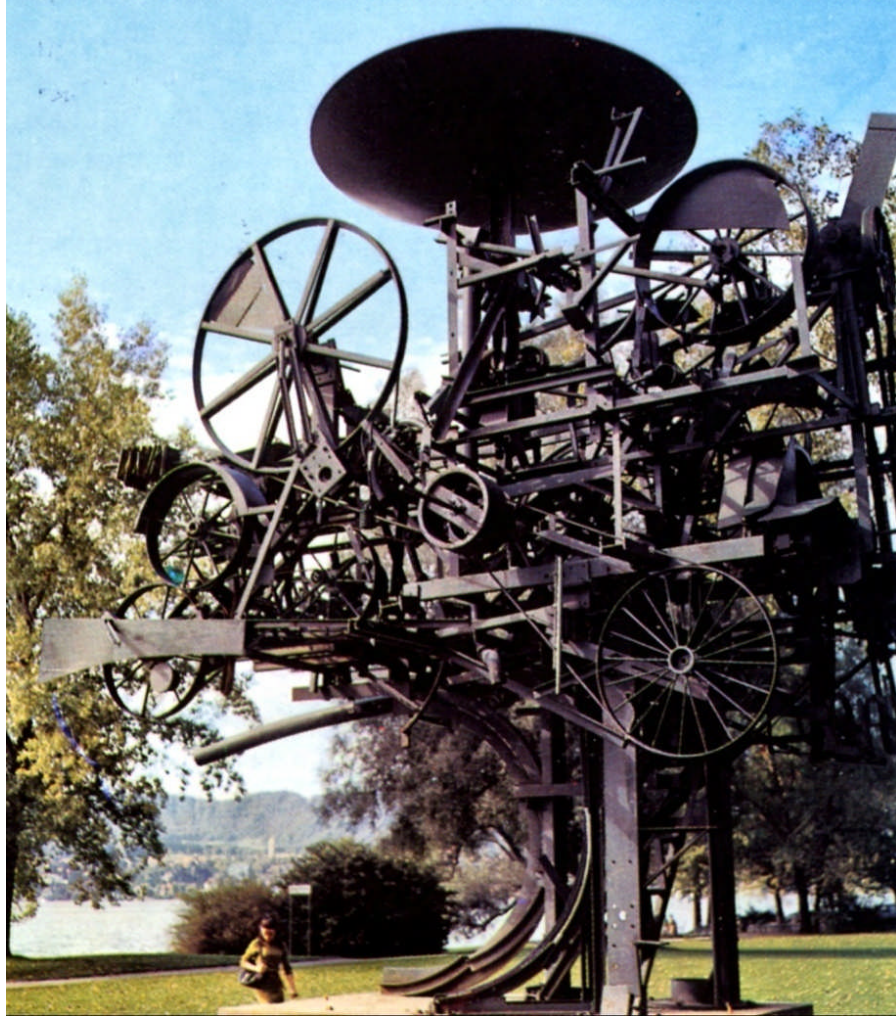
²⁵ www.msxlabs.org, Erişim tarihi: 14 Mart 2011, Erişim saati: 23:20

I.3.5. JEAN TINGUELY

Sanatçı üretmiş olduğu makine-heykellerde yüksek bir duyarlılığın yanı sıra alaycı bir tutum izleyerek alışılmışın dışında, çarpıcı bir estetik yaratıyordu. Kendi uzayında dolaşan bu ilginç kişilik heykelsi makinelerini tasarlarırken hem estetik hem de yeni bir etik inşa ettiğine inanıyordu. Jean Tinguely heykelsi makineleri yeryüzünde insanoğlunun gidişatına bir işaret yolluyor, gelecekteki tehlikelere parmak basıyordu. Jean Tinguely'e göre 20. yüzyılın sonu yıkım ve ölüm anlamına geliyordu.

Öte yandan sanatının temelini oluşturan kavramlar evrensel içerikliydi. Eserlerini üretirken evrensel yasalardan yararlanırken diğer tarafta da gereksiz olanlarını geride bırakıyor ya da reddediyordu. Hareket ve canlılık onun için en önemli özellikler olarak eserlerinde hep yer alacaktı. "Hareket ve canlılık için ne söyleyebiliriz ki" diyordu Jean Tinguely *"Hareket bir ritim ve enerji akışıdır, Güneş Sistemi enerji ve birbirini doğuran ve besleyen hareketlerle ayarlanmıştır."* İşte tam da bu nedenle içinde bulunduğu ve gözlediği evrensel yasaları üretmiş olduğu eserlerine aktararak çağımızın sanat ifadelerinde bir benzeri olmayan bir yaratıya imzasını atmıştı. Hareket, yaptığı heykellerin en önemli unsuru oldu. Onun spontane makine heykellerini benzersiz ruhunu ifade etmede kullandığı birer form olarak da algılayabiliriz²⁶ (Resim:11).

²⁶ <http://lebriz.com/pages/lst.aspx?lang=TR§ionID=0&articleID=634&bhcp=1>, Erişim tarihi: 12 Mart 2011, Erişim saati: 21:15

Resim 11. Jean Tinguely, "Eureka", Zürih-İsviçre, Metal, 1964

(Resim 11.) Kaynak: <http://www.panoramio.com/photo/2471151>

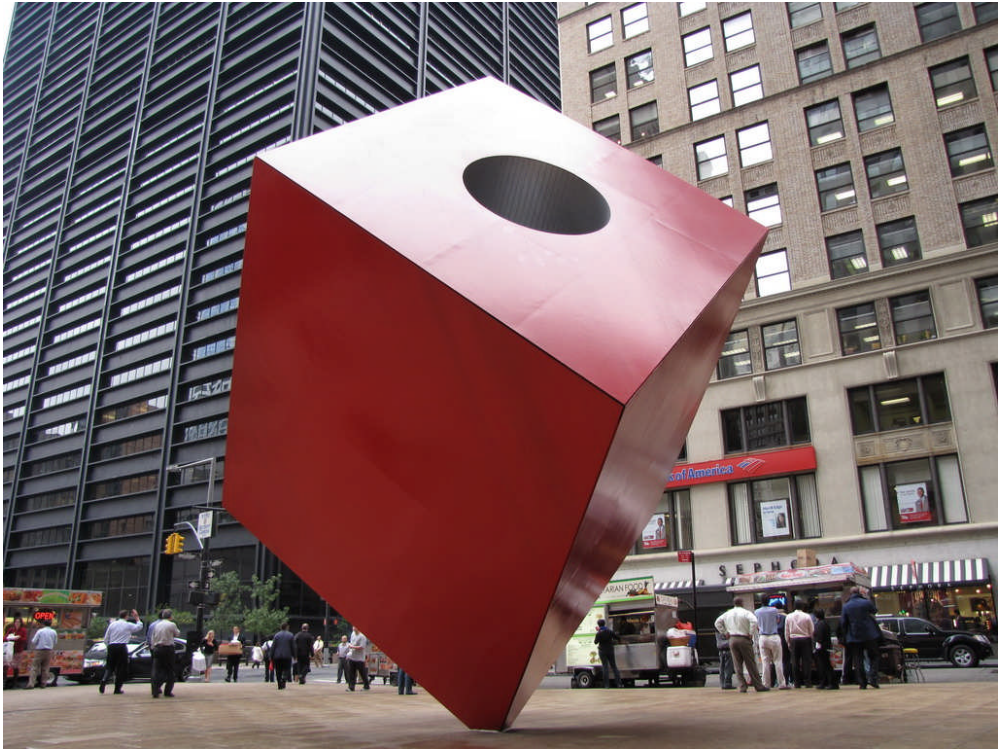
I.3.6. ISAMU NAGUCHI

Temel olarak doğa ile geometrik biçimlerin arasındaki uçurumları ve ilişkileri birbirleriyle çarpıştırarak ve paradokslar yaratarak eserlerini yaratır. Her heykeline ya da objesine farklı bir üslup kullanan sanatçı eserlerinde Doğu'ya özgü duyarlılık ve bakış açısı bulunur. Çocukluğunu geçirdiği coğrafya, yaşadığı ilişkiler, Japon Zen bahçeleri ve varoluşsal merak Isamu'nun yaratıcı etkinliğinin köklerini oluşturur ²⁷

²⁷ <http://lebriz.com/pages/lis.aspx?articleID=346§ionID=10&lang=TR>, Erişim tarihi. 24 Eylül 2010, Erişim saati: 15:30

Noguchi'nin New York'ta yer alan heykeli *Kırmızı Küp*, "Red Cube" yerleştiği gökdelenlerin arasındaki alanda bu yapıların renkleriyle güçlü bir kontrast oluşturur ve diyagonal hareketiyle ön plana çıkar. Noguchi küpün içerisinde yarattığı dairesel boşlukla fondaki mimari yapılarla bütünlüğü sağlar. Kendi deyimiyle "Binaları saran boşluk *bir şekilde* tedavi edilmelidir. Böylece yaratılan dramatik etki ile boşluk anlamlı kılınabilir"²⁸ (Resim:12).

Noguchi 1968 yılında yayımlanan "Heykeltıraşlar ve Mimarlar" başlıklı makalesinde Kamusal sanat ve heykel arasındaki ilişkileri sorgulamıştır. Ona göre; "kamusal sanat mimariye göre sıklıkla ikincil planda kalır", ancak, "heykeltıraş yalnızca binaların dekoratörü değildir. Özel ve önemli bir alanın yaratılması ve tanımlanması için mimarla birlikte çalışan ciddi bir ortaktır."²⁹

Resim 12. Isamu Naguchi, "Red Cube", Boyalı Çelik, New York, A.B.D., 1968

(Resim 12.) Kaynak: <http://www.fotopedia.com/items/flickr-926043931>

²⁸ Noguchi, I. (1968). The Sculptor and the Architect. In Apostolos-Cappadona, D. & Altshuler, B, eds. (1994). *Essays and Conversations*. Henry Abrams, Inc. s. 52.

²⁹ A.g.e. s.52

I.3.7. ANTHONY GORMLEY

1950 yılında İngiltere’de doğan Gormley, arkeoloji, antropoloji ve sanat lisansı yapmıştır. İnsanın ve insanlığın, yapıp ettiklerinin incelenmesini konu alan bilim dallarının, Gormley’in sanatsal süreçlerinin düşünsel alt yapısına önemli katkılar sağladığı kolayca öngörülebilir. Çünkü çalışmalarında ve söylemlerinde, kültürel görecelik, bağlamın derinlemesine incelenmesi ve kültürlerarası karşılaştırmalara verdiği önem hemen göze çarpar.

Gormley’in ilgisi tüm zamanlarda yaşamış olan veya yaşayan tüm insanlara yöneliktir ve insanlığın tüm boyutlarını kapsar. İnsanoğlunun bir kültürler bütünü ve sanatın bu bütünlüğü sağlamakta önemli bir unsur olduğuna inanır³⁰. Anthony Gormley, *Demir Adam* (Iron Man) (Resim:11) gibi *üsluplaşan* heykellerini, 1998 yılında Gateshead –İngiltere’de, ‘*Kuzey’in Meleği*’ (Angel Of North) ismiyle kamusal alan heykeli olarak yeni bir yorumla uygulamıştır (Resim:13, 14).

Resim 13. Anthony Gormley, *Demir Adam* (Iron Man), Birmingham-İngiltere, 1993

(Resim 13.) Kaynak: <http://upload.wikimedia.org/>

³⁰ ERALDEMİR B., “Sanat Hayata Nasıl Bakar? Antony Gormley’in Eserleri Üzerinden Bir Açıklama”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 1, 2010, Sayfa 115-131

Resim 14. Anthony Gormley, “Angel of North”, Gateshead-İngiltere, Demir, 1998

(Resim 14.) Kaynak:<http://commons.wikimedia.org>

BÖLÜM II

II.1. ÇİN KÜLTÜR DEVRİMİ SONRASI PEKİN'DE KAMUSAL ALAN HEYKELLERİ

Çin geneli ve Pekin'de birçok heykel tapınaklarda, imparatorluk saray bahçelerinde yer almaktadır. Bu heykeller geleneksel karakteristikleri ve formlarıyla Çin feodal imparatorluk kültürü ve dinsel içeriğe sahiptirler(Resim:15, 16, 17). Yapılan arkeolojik kazılarda, M.Ö. 4000 olarak tarihlendirilen heykeller bulunmuştur³¹. Kamusal sanat içerisinde, kamusal alanda çağdaş heykellerin yer alması Kültür Devrimi sonrası kapsayan yeni bir durumdur³².

Resim15. Yasak Şehir heykellerinden, Pekin

(Resim 15.) Kaynak:<http://upload.wikimedia.org>

³¹ <http://www.diasu.cn/news/china/07115192338IIC483KAF9FKB9G35H4H.htm>

³² “Beijing100 Olympic Sculpture Documentary”, Culture and Publishing House, ISBN. 978-7-5039-3608-1, China, 2008

Resim16. Yasak Şehir heykellerinden, Pekin

(Resim 16.) Kaynak: <http://www.worldisround.com/articles/39725/photo10.html>

Resim 17. Lingyin Tapınağı Heykelleri, M.S. 326, Hangzhou-Çin

(Resim 17.) Kaynak:<http://www.chinamaps.info/Lingyin>

Çin Kültür Devrimi periyodunda (1966-76), kamusal alanlarda yer alan heykeller politik amaçlarla inşa edilmişlerdir. *Mao Zedung* heykelleri sayı bakımından ilk sırada yer alır (Resim:18).

Resim 18. Mao Zedung heykeli, Pekin, 1968

(Resim 18.) Kaynak: *Sculpturing Beijing*, Pekin Şehir Heykelleri kataloğu, s.55

İşçilerin, köylülerin, askerlerin heykelleri de dönemin favori heykel anlayışıdır. Devrim kahramanlarının *anıtları* ittifakla kabul edilmiş ve Çin kamusal alan heykellerinin *ana karakteristiği* olmuşlardır (Resim: 19).

Resim 19. “Kahramanlık Anıtı”, (*Mao Zedung Anıt Mezarı*), Pekin, 1977

Anıt, Çin'in farklı 18 bölgesinden 100 heykeltıraşın katılımıyla yapılmıştır.

(Resim 19.) Kaynak:http://2.bp.blogspot.com/_C8dFGszBnMg

Çin'in başkenti Pekin'de, son yıllarda kamusal alan heykelleri inşasında önemli gelişmeler görülmüştür. Bilgi eksikliği ve deneyimsizliklerle kamusal alanlarda yerleştirilen olumsuz uygulamalar, estetik ve teknik olarak gözden geçirilmiş ve kaldırılmıştır. Kamusal alanda yer alacak heykellerin, toplum tarafından anlaşılması-benimsenmesini için, kamusal alan heykelleri üzerine yapılan sempozyum ve konferans bildirileri toplum ile paylaşılmıştır. Yanı sıra Wang Fujing gibi kentin önemli caddelerinde halka açık sergiler yapılmıştır. (Resim:20, 21).

Resim 20. Wang Fuming Caddesi (2003)

(Resim 20.) Kaynak: <http://en.ce.cn/National/>

Resim 21. Wang Fuming Caddesi (2003)

(Resim 21.) Kaynak: <http://en.ce.cn/National/>

2004 yılındaki bir sayıma göre, Pekin'de kamusal alanlarda, 1800'ün üzerinde heykel bulunmaktadır³³. Bu rakam, Pekin'in son çeyrek yüzyıl'da çağdaş ölçekte kamusal alan heykeli uygulamalarında aldığı yolun önemli bir göstergesidir. Çağdaş anlamda heykel geleneğine sahip olmayan bir doğu ülkesi olarak Çin'in, Batı dünyasındaki geleneksel *evrimi* ve uygulamaları *referans* alınarak, kamusal alanlarında çağdaş heykel uygulama süreci ve deneyimleri dikkat çekicidir.

Son yıllarda yürütülen bu süreçlerle birlikte, önemli bir dünya kenti olan Pekin, kamusal alanda da heykellerinin sayısı ve niteliği bakımından önemli ilerlemeler kaydetmiştir.

II.2. PEKİN'DE KAMUSAL ALAN HEYKEL ORGANİZASYONLARI

1980'lerde, Çin'in reform ve dış dünyaya açılma politikaları sürecinde, güzel sanatlar akademileri ve sanatçılar kamusal alanda yer alacak heykel uygulamaları için önemli bir dönem başlattılar. Bu dönemde kamusal alanlarda yeni içeriklerle, çağdaş sanat uygulamaları görülür. Pekin'de kamusal alanlardaki heykeller, duvar resimleri ve benzer uygulamalar kamusal sanatın olumlu bir çizgide ilerlemesini sağlamışlardır³⁴ (Resim 22, 23, 24, 25).

Bu dönemde, Pekin kamusal alanlarına çağdaş bir anlayışla heykeller inşa etmek için sanatçılardan, şehir bölge planlama uzmanlarından ve yerel yönetim yetkililerinden bir grup oluşturulmuştur. Bu grup iki yıl süren aktif çalışmalar sonrasında "*Pekin Kent Heykelleri Sanat Komitesi*" olarak 1984 yılında resmîyet kazanmıştır.

Çin'de yeni başlayan bu süreçte, kamusal alan heykelleri üzerine referans alınabilecek bir idari düzenleme yoktu. Deneyimsizlik ve bilgi eksiklikleri ile başlayan

³³ http://www.bjsculpture.org/artinfo/theme_021224_02.htm, Erişim tarihi: 20 Eylül 2009, Erişim saati:15:30

³⁴ www.nyc.gov/html/unccp/scp/downloads/pdf/art_beijing.pdf, Sister City Program Public Art Summit White Papers, February 17-18, 2005 , The Sister City Program of the City of New York, Erişim tarihi: 12 Aralık 2009, Erişim saati: 15:40

ilk uygulamalar sayesinde edinilen deneyimler ve gelen bilgi birikimi sonrasında, kamusal alan heykeli uygulamaları üzerine bazı kriterler, yerel yönetimlerin düzenlediği yasalar ile şekillendirilmeye başladı. Pekin Belediye yönetimi 1988 yılında, Pekin kent heykelleri inşa ve yürütme ilkelerini geçici bir kararname ile yürürlüğe koydu. Bu düzenleme kamusal alan heykellerinin inşası üzerine Çin'de uygulanan bir ilkti. Kararnameye göre Şehir Bölge Planlama İdaresi kamusal alan heykellerinin incelenmesi ve uygulanması üzerine sorumluluk ve ruhsat sahibiydi. Böylece kamusal alanda *gelişi güzel* ve *keyfi* uygulamaların önüne geçilebilecekti.³⁵

Resim 22. Kamusal Alan Heykeli, Pekin, 1989

(Resim 22.) Kaynak: Sculpturing Beijing, Pekin Şehir Heykelleri kataloğu, s.98

³⁵ A.g.e., s.2

Resim 23. “30 Mayıs Hareketi Anıtı”, Yong Shen Tingting, Paslanmaz Çelik, Pekin,1990

(Resim 23.) Kaynak: <http://www.hudong.com/>

Resim 24. Kamusal Alan Heykeli, Pekin, 1997

(Resim 24.) Kaynak: Sculpturing Beijing, Pekin Şehir Heykelleri kataloğu, s.106

Resim 25. Kamusal Alan Heykeli, Pekin, 2001

(Resim 25.) Kaynak: *Sculpturing Beijing*, Pekin Şehir Heykelleri kataloğu, s.87

1993'te Başkent Plan ve İnşa Komitesi ve Başkent Heykel Sanat Komitesi, Pekin'de kamusal alan heykelleri planlama ve inşasının ana hatlarıyla ilgili bir bildiri yayınladılar. Bildiri özünde Pekin'de kamusal alan heykellerinin *gelişimini ilke edinmişti*. Heykel uygulamalarında genel çerçevelerin açıklandığı, idari yapının belirlendiği, içeriğin şekillendirildiği rehber niteliğindedir.

1990'lar ve 2000'li yıllarda, Çin'in dış dünyaya açılım politikalarının da etkisiyle, kamusal alan heykelinde çağdaş uygulamalar hızlı bir gelişim gösterir. Bu gelişim ile birlikte, kamusal alanlarda yer alacak heykellerin uygulanma sorunlarının (*heykel seçimi, finansal uygulama sorunları, kent dokusuna estetik uygunluk vb.*) çözümüne katkı sağlayabilmek için, 1997 yılında Pekin Kent Heykelleri İnşa ve Yönetim Ofisi (*Administrative Office of Beijing's City Sculpture*) kurulmuştur.

Ofis çalışmalarına Pekin kamusal alan heykelleri üzerine bir durum araştırması ile başladı. Bu araştırma ile edinilen bilgiler derinlemesine tartışıldı ve heykellerin inşa sürecinin gelecekteki gelişimine yönelik fikirler oluşturuldu (*ulusal-*

uluslararası sempozyumlar, yarışmalar, sergiler vb.) Şehir bölge planlama gibi kurumlar ve sanatçı birlikleriyle hareket olanakları ve yerel yönetimlerin maddi kaynaklar değerlendirildi, önemli ulusal etkinlikler (*Geleneksel bayramlar, yıldönümleri, vb.*) için yeni kamusal alan heykelleri projelendirildi. Açık alanlarda, caddelerde ve parklarda kamusal alan heykelleriyle ilgili çalışmalar yapıldı; sergiler, tartışmalar, uluslararası sanatçı değişim programları gibi birbiri ardına bir dizi çalışmalar gerçekleştirildi (Resim:26, 27).

1995 yılında Pekin'de "Pekin'de Kent Heykelleri" üzerine bir konferans yapılmıştır. Etkinliğin ana fikri; *Pekin'in çağdaş bir dünya kenti olarak gelişmesine kamusal alan heykellerinin inşası ile katkı sağlanabilmesiydi.* Konferans sonucunda *üç yıllık* bir uygulama planı tasarlandı ve yaşama geçirilmesine karar verildi. Kent heykellerinin halka hitap etmesi ve sürecin benimsenmesi için konferans süreci ve sonuçları kamu ile paylaşıldı.³⁶

Resim 26. 2002 Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu

(Resim 26.) Kaynak:<http://big5.cri.cn/gate/big5/english.cri.cn/>

6566/2010/10/11/902s598738_1.htm

³⁶ A.g.e., s.1

“Pekin Kent Heykelleri İnşa ve Yönetim Ofisi”nin kurulması ve organize çalışmalarıyla kamusal alanda heykellerin daha düzenli, çağdaş-güncel yaklaşımla ve büyük ölçeklerde inşa edilebilmesi sağlanmıştır³⁷.

Resim 27. 2006 Uluslararası Kamusal Sanat Sempozyumu, Pekin

(Resim 27.) Kaynak: <http://arts.cnool.net/article/2006/10/9905.shtml>

II.3. PEKİN'DE KAMUSAL ALAN HEYKELİ SERGİLERİNİN DESTEKLENMESİ VE UYGULAMALAR

Pekin Kent Heykelleri İnşa Ofisi'nin kurulmasıyla, heykel sergileri düzenli olarak desteklenmiştir. Kent heykellerine yönelik üretimler yapan sanatçıların eserlerinden oluşan sergiler açılmıştır. Bunun yanı sıra belirli temalar çerçevesinde etkinliklerle yeni heykeller üretilmiştir (Resim:28, 29).

1998, Pekin Kent Heykelleri İnşa ve Yönetim Ofisi'nin kuruluşunun üzerinden bir yıl geçmiştir. Bu nedenle kamusal alan kent heykellerine yönelik toplu ve bireysel olarak 10 heykel sergisi yapılmıştır.

³⁷ A.g.e., s.2

1999 yılı başlarında “Yeni Yüzyılın Umudu”, (*New Century’s Hope*) kamusal alan heykelleri proje sergisi yapılmıştır. Bu sergi *kenti* konu alan bu anlamdaki ilk heykel proje sergisidir. 859 proje katılmıştır. Bunlardan 120 tanesi üç boyutlu maket olarak sergilenmiş ve Pekin belediyesi 8 adet heykeli Chang’An caddesinde uygulamak üzere seçmiştir (Resim:30).

Resim 28. Pekin Tren İstasyonu Önü Kamusal Alan Heykeli

(Resim 28.) Kaynak:http://www.asianet.fi/asianet/english/databases/material_bank/

Resim 29. Yang Yinfeng, "Auspice from Dragon", 2002, 4,50 mt, Paslanmaz çelik,
2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı

(Resim 29.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 30. Chang'An Caddesi Heykellerinden, Sun Weishe, 3,50 mt., 1999,
Boyalı Demir, Pekin

(Resim 30.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Yeni Pekin “New Beijing” 2008 olimpiyatları için ulusal platformda kamusal alan heykelleri sergisi önerisi getirilmiştir. 2001 Mayıs ayından Temmuz’a kadar Çin’in farklı 24 bölgesinden 700 kadar proje katılmıştır. “*Büyük Spor Olimpiyatları Heykel Sergisi*” Wangfujing caddesinde yapılmıştır.

2002 Temmuz ayından Ekim ayına kadar, Çin Halk Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı ve Pekin *Belediyesi* “*Değişim, Kaynaşma ve Aşma*” teması ile “*2002 Pekin Uluslararası Şehir Heykelleri Sanat Sergisi*”ni ve Chang Caddesi batısında heykellerin yer alacağı ‘*Pekin Uluslararası Heykel Parkı*’nı düzenledi (Resim:31).

‘Mavi Uzay’ (*Blue Space*), 2002’deki ilk sergide 41 adet heykel ve 2003 yılında ikinci sergide 96 adet heykel uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Farklı 62 ülkeden katılan 2400 proje arasından, 40 ülkeden 240 adet heykel projesi seçildi. Sergi; kent kültüründe, heykelin kamusal alanlardaki yerinin önemli bir göstergesi oldu. Şehir kültürünün artistik manzarasının gelişimi ve uluslararası bir metropol olarak Pekin’in şehir kültürünün düzeyinin artmasını sağladı³⁸. Sergi sürecinden 4 ay sonra, Pekin Uluslararası Heykel Parkı halkoylaması ile 2002’de Pekin’de yer alan en iyi on parktan birisi olarak seçildi. 2003’te parkın ikinci aşama inşası bitirildi. Böylece parkta yer alan heykel sayısı 180’ e ulaştı (Resim: 32, 33, 34, 35, 36).

Pekin’de kamusal alan heykellerinin bakımları düzenli olarak yapılmaktadır. Parklarda ve açık alanlarda yer alan bazı heykellerin olumsuz hava koşullarından koruması için önlemler alınmıştır (Resim:38, 39).

³⁸ A.g.e., s.5, 6

Resim 31. 2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı Ana Giriş Kapısı

(Resim 31.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 32. Mitsuaki Tanaka, "Nothing is Everything", Japonya, 8,00 mt., Taş,

2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı

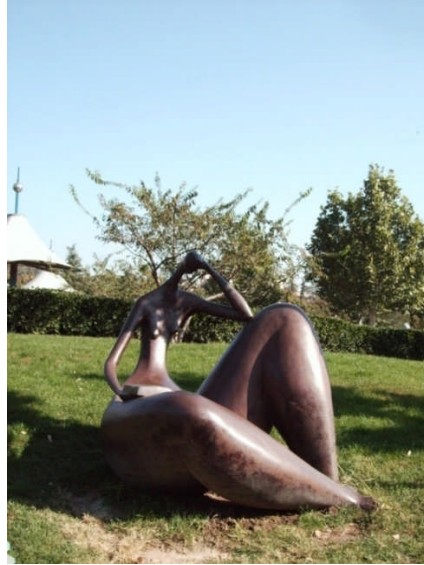
(Resim 32.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 33. Mitko Dinev, "Head", Bulgaristan, Boyalı Demir, 2,30 mt.

2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı

(Resim 33.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 34. Maire Madeleine Gautier, "Reading", Fransa, Bronz, 2,00 mt.,

2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı

(Resim 34.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 35. Jesus Morales, "Granite Weaving", A.B.D., Taş,2,50 mt.,

2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı

(Resim 35.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 36. Mathew Chamba, "Together As One", (Zimbabve), 3,00 mt., Taş,

2002 Pekin Uluslararası Heykel Parkı

(Resim 36.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 37. Bakımı yapılan bir heykel

(Resim 37.) Kaynak:<http://www.bjghw.gov.cn>

Resim 38. Olumsuz hava koşullarında heykelin korunması için alınan önlem

(Resim 38.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

III. BÖLÜM

III.2. “100 OLİMPİYAT HEYKELİ” ULUSLARARASI TASARIM YARIŞMASI

2008 Olimpiyat Oyunları'nın düzenleneceği Pekin kentinde altyapının iyileştirilmesi, yeni tesisler ve kültürel etkinlikler gibi organizasyonların ön hazırlıkları yapıldı. Bu hazırlık süreci içerisinde Pekin'de kamusal alanlara uygulanmak üzere heykel projelerinin değerlendirilmesi de yer almaktaydı. Pekin Olimpiyat Parkı'na uygulanmak üzere seçilecek 100 adet heykeli belirlemek için “Pekin Olimpiyat Parkı Şehir Heykelleri Tasarım Yarışması” (*Beijing Olympic Park City Sculpture Design Contest*) başlığı altında 2005 yılında uluslararası bir yarışma ilan edildi.

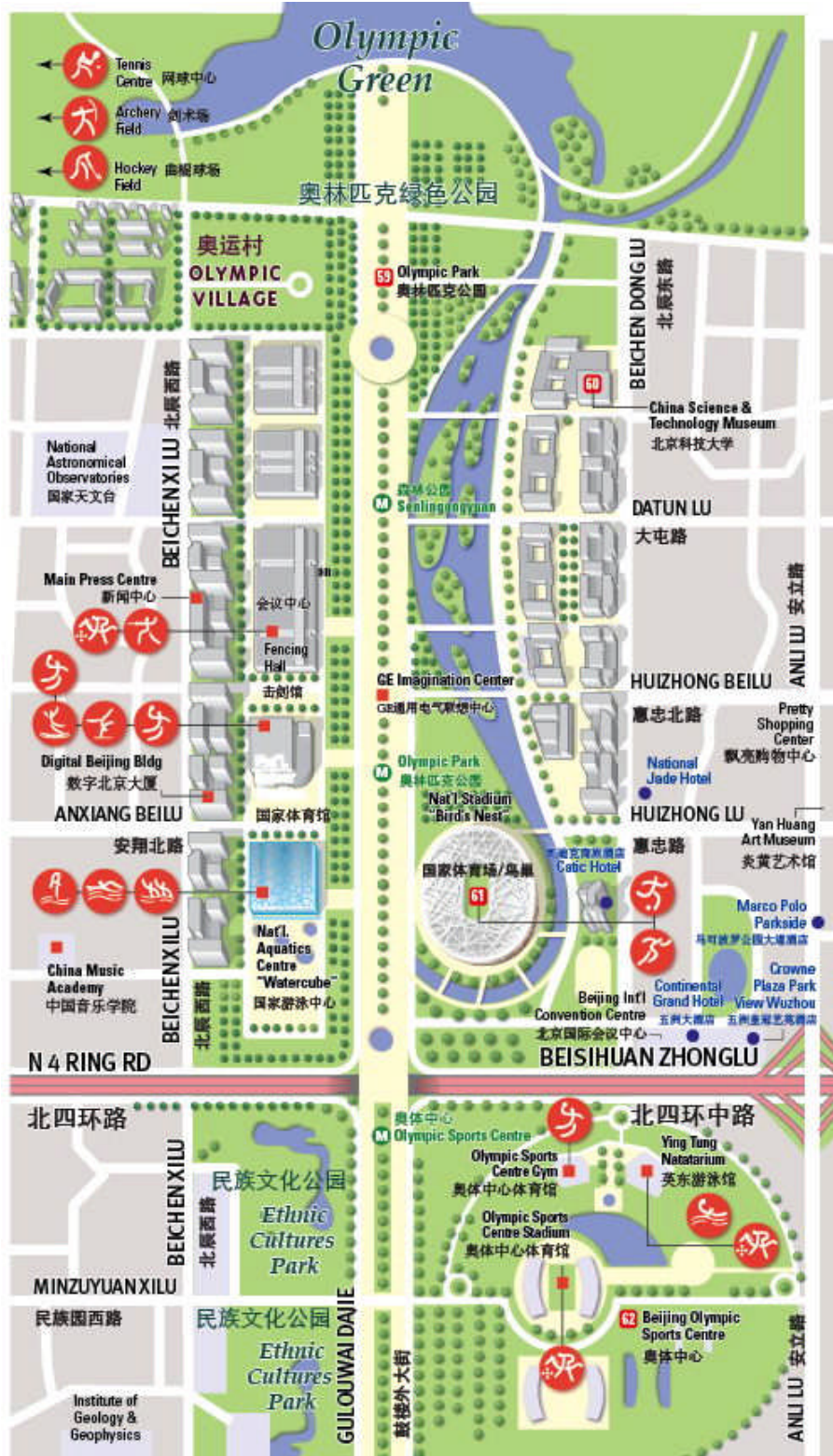
Çin ve farklı 26 ülkeden katılan sanatçıların seçilen heykel projeleri, bir yıldan fazla süren değerlendirme, modellerinin sergilemesi gibi hazırlık ve büyük ölçekli üretim aşamalarından sonra, Olimpik Park kamusal alanlarına yerleştirilmiştir.

Olimpiyat Köyü Pekin'in kuzeyinde 1.159 hektarlık bir alana inşa edilmiştir. Olimpiyat köyü, oyunların oynanacağı Ulusal Stadyum'un, Ulusal Su Sporları Merkezi'nin ve sergi salonunun yer aldığı ana alandır (Resim:39).

Heykellerin Olimpiyat Köyü kamusal alanlarına rakamsal dağılımı; 65 adet Olimpiyat Parkı merkezinde, 14 adet Pekin Olimpiyat Ormanı'nda, 4 adet Ulusal Gösteri Sanatları bahçesi, 1 adet Mei Lanfang Tiyatro bahçesi, 13 adet Chaoyang Park'ına, 2 adet Pekin Atıcılık Salonu alanına, 1 adet Laoshan Velodrom'u olmak üzere toplam 100 adettir (Resim:40).

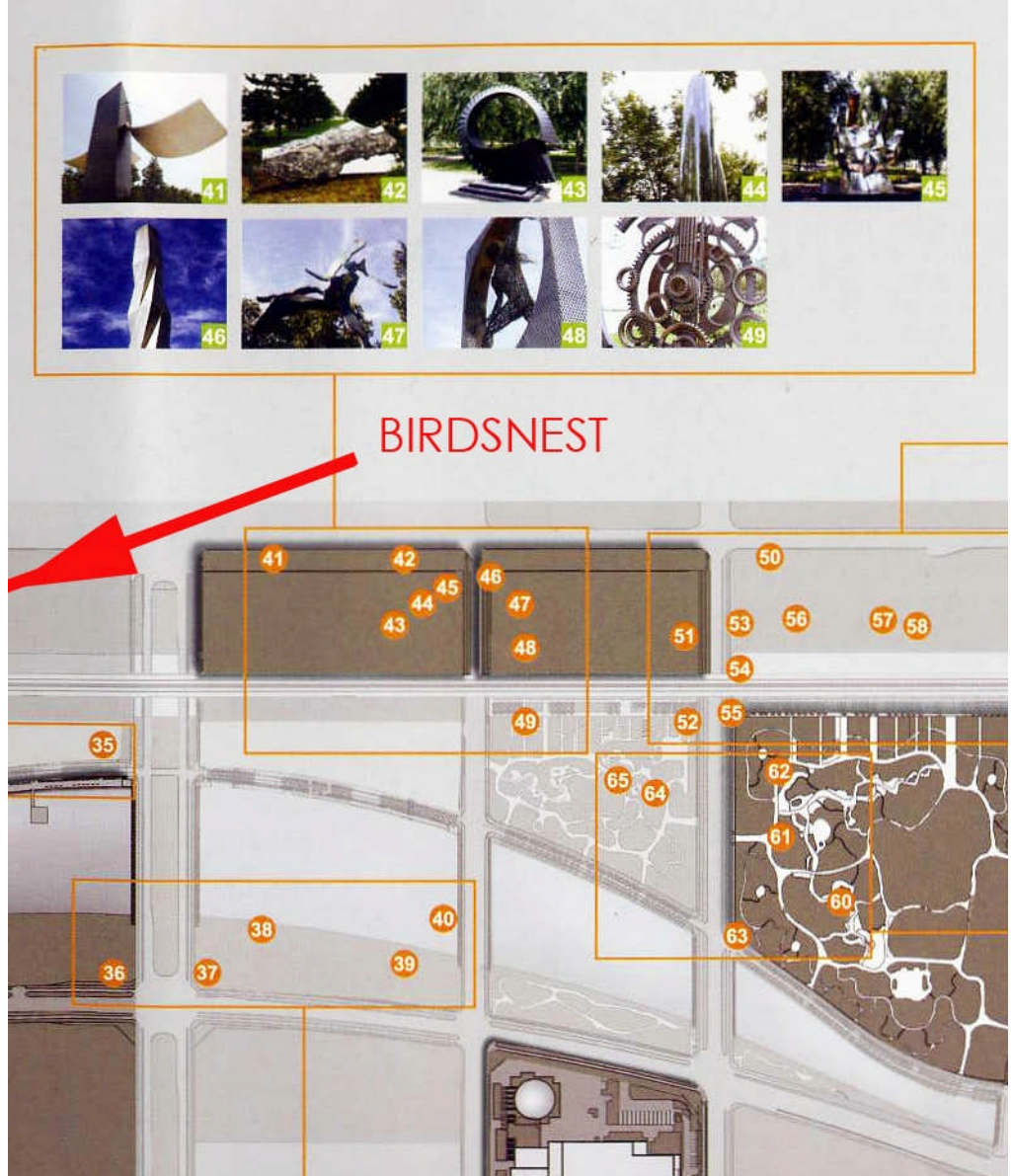
“100 Olimpiyat Heykeli”; Pekin Olimpiyatları'nın sloganlarından birisi olan “*Humanistic Olympic*”, “İnsancıl Olimpiyat” temasını sanatsal etkinliklerle vurgulamayı hedeflediği gibi, Pekin kentinde olimpiyat kültürü ve atmosferini zenginleştirmek ve aynı zamanda bu kamusal alanın ziyaretçilerine bu atmosferi yaşatabilmek amacını taşımaktaydı.³⁹

³⁹ “Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu”, “**Beijing100 Olympic Sculpture Documentary**”, Culture and Publishing House, ISBN: 978-7-5039-3608-1, China, 2008, s.11

Resim 39. Pekin Olimpiyat Köyü Planı

(Resim 39.) Kaynak: http://www.mapchinamap.com/wp-content/uploads/2009/07/Olympic_Green_map.jpg

Resim 40. Heykellerin Yerleşim Krokisinden

(Resim 40.) Kaynak: “Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu”, s. 11

“100 Olimpiyat Heykeli” projesi kentin yerel yönetiminin liderlik çatısı altında gerçekleştirildi. Çin Heykel Enstitüsü (*China Sculpture Institute-CSI*) ve Pekin Kent Heykelleri İnşa ve Denetim Ofisi (*Beijing City Sculpture Construct& supervise Office-BCSC&SO*), Pekin Belediyesi Kültür Bürosu (*Beijing Municipal Cultural Bureau*), Pekin Sanatçılar Birliği (*Beijing Artists Association*) gibi kurumlar, genel projeyi yürütecek organizasyon ve sanat komitelerini oluşturmuşlardır (Resim:41).

Resim 41. Seçim Jürisi

Jüri Başkanı: Chen Xiaoli (*İnşaat Bakanlığı Planlama Şefi*), **Üyeler:** Ma Guoxin (*Çin İnşaat Birliği Başkanı*), Wang Mingmin (*Pekin Sanat Akademisi Genel Direktörü*), Wang Zhong (*Çin Merkez Güzel Sanatlar Akademisi Şehir Bölge Planlama Direktörü*), Wei Xiaoyu (*Çin Şehircilik Kurumu Pekin Komitesi Direktörü*), Li Xinggang (*Çin Mimari Tasarım ve Araştırmalar Kurumu Tasarım Şefi*), Zhang Bin (*Pekin Olimpiyat Komitesi Kültürel Etkinlikler Direktörü*), Wang Liya (*Pekin Belediyesi Kültür Bürosu Sanat Direktörü*), Zhao Zhijing (*2008 Pekin Olimpiyatları Yapı İnşaa Danışmanı*), Hu Jie (*Tsing Hua Üniversitesi Şehir Bölge Planlama Bölüm Direktörü*), Xuan Xiangliu (*Pekin Belediyesi Şehir Planlama Bölümü Direktörü*), Sui Jianguo (*Çin Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölüm Direktörü*), Zeng Chenggang (*Çin Sanatçı Birliği Direktörü*), Wei Xiaoming (*Tsing Hua Üniversitesi Heykel Bölümü, Profesör*)

(Resim 41.) Kaynak: "Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu", s. 12

2005 yılı Kasım ayında, Pekin Kent Heykelleri İnşaa ve Denetim Ofisi (BCSC&SO) ve Pekin Sanatçılar Birliği (*Beijing Artists Association-BAA*); "Pekin Olimpiyat Parkı Şehir Heykelleri Tasarım Yarışması" (*Beijing Olympic Park City Sculpture Design Contest*) başlığı altında heykeltıraşlara, sanatçılara ve tasarımcılara uluslararası bir çağrıda bulundu. Bu çağrıyla başlayan hazırlıklar ve

heykel projelerinin kabul süreci, 18 Şubat 2006 yılında, 41 ülkeden 2800'den fazla projenin toplanmasıyla sona ermiştir.

“100 Olimpiyat Heykeli”nin seçim süreci farklı birkaç aşamadan oluşmaktaydı. Bu aşamalar; oluşturulacak sanat jürisinin toplanan heykel projelerinden ilk elemeyi gerçekleştirilmesi; ikinci aşamada yapılacak bir sergi ile oluşturulan seçkinin halkoyuna sunulmasıydı(Resim 42, 43).

Resim 42. I. Değerlendirme aşamasından

(Resim 42.) Kaynak: “Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu”, s. 11

Resim 43. I. Değerlendirme aşamasından

(Resim 43.) Kaynak: “Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu”, s. 11

Sanat komitesinin değerlendirme ve eleme çalışmalarından sonra, ilk aşamada 438 adet proje halkoyu aşamasında sergilenmek üzere seçildi. Bu aşamada “Prizmanın Telaşı” isimli heykel uygulama adayı olarak sergiye katıldı. Projeler 6 Haziran 2006 tarihinde “Pekin Olimpik Kamusal Sanat, Şehir Heykelleri Tasarım Sergisi” (*Beijing Olympic Public Art, City Sculpture Designs Exhibition*) başlığıyla, Pekin Şehir Planlama Sergi Salonu’nda (*Beijing City Planning Exhibition Hall*) gerçekleşti (Resim 44, 45). Seçilen projeler izleyici görüşlerine sunuldu ve bu aşamada seçilen projelerden oluşturulan bir katalog yayınlandı (Resim:46).

Resim 44. II. Aşama Sergisi

(Resim 44.) Kaynak: <http://club.tech.sina.com.cn/thread-336756-1-1.html>

Resim 45. II. Aşama Sergisi

(Resim 45.) Kaynak: <http://club.tech.sina.com.cn/thread-336756-1-1.html>

Resim 46. 2006 yılı Sergi Kataloğu

(Resim 46.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Sergi sonrasında Pekin Kùltür Ofisi (*Beijing Cultural Bureau-PCB*) ve Pekin Belediyesi Şehir Planlama Komisyonu (*Beijing Municipal Commission of Urban Planning-BMCUP*) 2006 yılında yerel yònetime (*Municipal Government*) heykel projeleri ile ilgili özel bir rapor sundu. Yerel yònetimden 2007 yılında gerekli bütçe desteği ve uygulama onayını aldı.

“100 Olimpiyat Heykeli” projesinin sanatsal içeriğini ve kamusal alandaki etkisini güçlendirmek için organizasyon ve sanat komitesinin Çin’li sanatçıların heykellerinin seçilip uluslararası eserlerle harmanlanması organizasyonu Çin Heykel Enstitüsü (*CSI*) tarafından üstlenildi.

Çin Heykel Enstitüsü (*CSI*) tarafından davet edilen Fan Dian (*Çin Ulusal Sanat Müzesi Başkanı*), bir *planlama komitesi* oluşturdu. Komite Yin Shuangxi, Sun Zhenhua, Wang Mingming, Zhen Chengang, Sui Jianguo, Zhao Meng, Sun Wei, An Yuan Yuan, Yu Huayun, Wu Helin, gibi enstitü üyelerinden oluşuyordu. Çin Heykel Enstitüsü (*CSI*) aynı zamanda bir *sanat komitesi* de oluşturdu. Bu komiteler yurtiçinden gelen projelerden uygulanacak heykellerin seçimini yapacaklardı. Olimpiyat parkı kent heykelleri tasarım sürecinde yerel sanatçıların da etkin katılımını sağlamak için ulusal ölçekte profesyonel heykel birliklerine, sanat akademilerine çağrılar yapıldı. Yeni katılan heykel projeleriyle birlikte uluslararası ve yerel olmak üzere toplamda 600 kadar proje bir araya geldi. Sergi sürecinde Sanatsal Komite ve izleyici oylamalarından sonra “Pekin 100 Olimpiyat Heykeli” projesi için seçilen 81 heykel belirlendi. Bunların arasında 55 yerli ve 26 yurtdışı heykel projesi bulunuyordu.

Çin Heykel Enstitüsü, şehir bölge planlamacıları, müze müdürleri, sanat eleştirmenleri, sanat enstitüleri ve akademilerinin temsilcilerinden oluşan *sanat komitesinden* final uygulaması için, eksik kalan 19 projeyi belirlemeleri istendi. Sanat komitesi aday gösterilen sanatçıların proje önerilerini inceledi ve seçilen sanatçılara resmi davetiyeler gönderildi.

Uygulanacak heykel projelerinin fabrikasyon ve üretim denetimi için Pekin Belediyesi Şehir Planlama Komisyonu (*BMCUP*), Pekin Kùltür Bürosu (*BCB*), Pekin Heykel Enstitüsü (*BSI*) ve Pekin Şehir Heykelleri İnşa ve Denetim Ofisi (*BCSC&SO*) inisiyatifinde bir organizasyon komitesi kuruldu. Heykellerin uygulama sürecinin verimli ve programa uygun işlemesi ve doğacak sorunların çözümünde yer almak üzere, güzel sanatlar akademilerinden uzmanlar ve heykeltıraşlardan oluşan bir sanat komitesi oluşturuldu.

“100 Olimpiyat Heykeli”nin seçiminden sonra heykellerin üretim ve inşa süreçleri başladı (Resim:47, 48, 49, 50). Bu süreçte, davet edilen sanatçılar üretim aşamasını katıldılar. Üretim sürecinin denetlenmesi, detaylar ile ilgi problemlerin çözümü ve organizasyon komitesi adına iletişimin sağlanması için özel bir denetim grubu oluşturuldu. Bu denetim ve iletişim grubu aynı zamanda heykellerin uygulama ve üretim sürecinin sorumluluklarını da üstlenen bir yapıydı.

Açıklanan seçim sürecinden sonra, 2007 yılı Ekim ayında heykellerin üretimleri tamamlandı ve 2008 yılında seçildikleri alanlara yerleştirildiler.

Pekin’de heykellerin üretim sürecine sanatçılar aktif olarak katıldılar. Heykeller; modelleri esas alınarak, organizasyon komitesinin sağladığı asistanlarla birlikte tamamlandı. Seçilen sanatçılar ayrıca bu süreçte kamusal alan heykelleri ve sanat görüşleri üzerine sempozyum vb. düzenli etkinliklerle bilgi alışverişinde bulundular (Resim:51, 52, 53).

Resim 47. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik, 2007, Pekin

(Resim 47.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 48. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik, 2007,
Pekin

(Resim 48.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 49. İlker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik 2007,
Pekin

(Resim 49.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 50. “Prizmanın Telaşı”, Heykelin üretim aşaması, Çelik, 2007, Pekin

(Resim 50.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 51. 2007 Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu

(Resim 51.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 52. 2007 Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu

(Resim 52.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 53. Katılımcı sanatçılar

(Resim 53.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

III.1.KAMUSAL ALAN HEYKELİ OLARAK “PRİZMANIN TELAŞI”

Heykel sanatında Vladimir Tatlin’le başlayan ‘*Konstrüktivizm*’, Güzel Sanatlar Fakültesi lisans döneminde yoğunlukla incelediğim, üzerine etüdler yaptığım bir sanat akımıydı. Bu akımın özündeki ‘*inşa*’ yaklaşımı, farklı veya aynı metaller ile eser bütününde oluşan yeni enerji ve ifade olanakları bu dönemde üretmiş olduğum heykellerin de anlatım dilini oluşturmaktaydı.

Levent Çalikoğlu’nun Kuzgun Acar üzerine yazısından bir bölüm aslında o dönem heykel anlayışımın da önemli özetlerinden birini içermekteydi.

Levent Çalikoğlu "Boşluğu Kanatan Formlar" başlıklı yazısında Acar'ın heykele bakışını şöyle değerlendiriyor: "*Kuzgun'un heykeltraş olarak en karakteristik yönü bir yontucu değil inşacı olmasıydı. Kütlenin içerisine gizlenmiş olanı gün ışığına kavuşturmakla ilgilenmiyordu. Parçaları lehimlemek, tülemek, onlara neden*

sonuç ilişkisine dayalı bir akış, bir devinim kazandırmak, dolayısıyla boşluğa yeni bir kütle armağan etmek onun fikirlerini billurlaştırabildiği bir yöntemdi.”⁴⁰

Bu inşacı yaklaşımı tezimin öznesini oluşturan “Prizmanın Telaşı” isimli heykelimde de yansıtmaya çalıştım (Resim: 54, 55, 56)

Resim 54. Ilker Yardımcı, “Prizmanın Telaşı”, Paslanmaz Çelik, 50x50x20 cm., 2004

(Resim 54.) Fotoğraf: Alper Yardımcı

⁴⁰ www.felsefeekibi.com/.../isimler_alfabetik_turk_kuzgun_acar.html, Erişim tarihi: 12 Mart 2010, Erişim saati: 21:20

“Prizmanın Telaşı”, lisans eğitimi bitirme sergisi için 2004 yılında altı aylık bir düşünce ve atölye çalışması süreci sonrasında üretilmiştir. Dinamik, ritmik bir etkiyi izleyiciye yansıtmak heykelin ana fikrini oluşturmaktaydı.

“Üçgen kestiğim sac levhaları; ark kaynağı ile üçgen prizma formunda birleştirdim. Bir kenarında, 3 cm aralıklarla prizmayı dilimledim. Dilimlenmemiş yüzeyden, düzgün bir kavis alması için, ısıtma işlemi uyguladım. Bu yolla oluşan üçgen prizmanın dinamizm kazanmasını amaçladım. Bu yolla çalışmaya dairesel hareket verdim. Uçlarından ark kaynağı ile birleştirdim. Tek noktadan mermer kaideye çubuk demir kullanarak sabitledim. Kaide üzerinde birleşim noktasında sorun çıkmadığından emin olduğumda, çalışmaya meneviş işlemi uyguladım.” Heykelin üretim sürecini özetleyen teknik açıklamalar, zaman içerisinde sergiler ve izleyicilerden gelen farklı eleştiriler ve yorumlarla zenginleşmiştir. “Prizmanın Telaşı” heykeli, yer aldığı sergilerde yeni anlamlar, ifadeler yüklenmiştir.

“Kent insanının yabancılaşmasına-metalaşmasına karşı sıra dışılık aramak... Ne çağrışımlar yaptı ve nelere benzetmedim bu çalışmayı? Güneş, hayvan sırtı, tren yolu, bir hayvanın kopmuş kuyruğu, kaydırak, yemek borusu ve kadın cinsel organı. Daralan ve genişleyen bir üçgen biçimindeki bu çalışma, yapıtın yaparı tarafından, çağrışımsal yoğunluğu amaçlanarak mı tasarlanmıştır, yoksa insanın hayal gücü ve imge dağarcığı mıdır bu denli farklı ve birden fazla çağrışımın kaynağı? Özetle yağmur ve güneşin çocuğu gökkuşağının yedi rengi nasıl doğuyor ve doğaya karışıyor, bu çalışmadaki imgesel gökkuşağı da bir telaşla, geldiği gibi hızla uzaklaşıyor. Bu öyle bir kaçış ve kovalamacadır ki, sanki ölümün göbeğine düşmüş bir akrebin iğnesiyle kendini kovalaması ama asla kendine yetişememesi gibi bir kısır döngü.”⁴¹

“Doğadaki evrensel formların doğurganlığına götürdü beni “Prizmanın Telaşı”. Eşkenar bir üçgen tek boyutlu bir yapıyken, belli bir kuralla çoğaltıldığında doğallıkla başka bir evrensel forma bürünebiliyor. Mesela tam olarak kuyruğu içe doğru kıvrılmasa da, yani başlangıç noktasından bitişe doğru sürekli daralmasa da – sona doğru tekrar genişliyor çünkü– “Prizmanın Telaşı” ilk bakışta bir deniz salyangozunu hatırlatıyor bana. Aslında tıpkı fraktallar gibi bu deniz salyangozu formunun da belli bir hareket yasası vardır. O halde doğadaki bazı temel formlar

⁴¹ AÇLAN, L., www.mavimelek.com, Sayı: 46, Yayın tarihi: 18/05/2010, Erişim tarihi: 21 Temmuz 2010, Erişim saati: 21:30

sonsuz doğurgandır. Ama hepsinin de bir hareket ilkesi vardır. Yani rastgelelik ne evrenin ne de sanatçının doğasında vardır. Hareket yasasını çözebildiğinde (sanatçı) insan doğanın doğurganlığına katılabilir, belki de -sen buna katılmayabilirsin, ama- Tanrı'yla yarışabilir.”

“Başka bir bakış açısıyla bir mağara ağzına benzetebiliriz “Prizmanın Telaşı”nın ön yüzdeki geniş kapısını. İçeri girildiğinde geniş duvarlar karşıyor önce. İlerledikçe gittikçe daralan bir koridora giriliyor ve koridorun iyice daraldığı, artık çıkışın olmadığı düşünülürdüğü yerde, -daha fazla ilerlemek için gücün kalmamışsa her şeyin orada bittiğini düşünebilirsin- tekrar bir ferahlama yaşanıyor. Ama aslında tekrar başlangıca götürüyor öte yandan da bu hareket bizi. Yoksa hep aynı çemberin içinde dönüp duruyor muyuz? Ya da bir yere çıkarız umuduyla girdiğimiz mağara hep bizi ağzına mı kusuyor? Sistemin çıkışsızlığı bu heykelin ana teması olabilir mi bilmiyorum, ama helezonik yapı hep aynı çemberin içinde dolanıp duruyormuşuz hisse uyandırıyor bende.”⁴²

Resim 55. “ Prizmanın Telaşı”, İlker Yardımcı, 2004, Paslanmaz Çelik, detay

⁴² Uygun, H., www.mavimelek.com, Erişim tarihi: 24Temmuz 2010, Erişim saati: 23:20

(Resim 55.) Fotoğraf: Alper Yardımcı

Resim 56. “ Prizmanın Telaşı”, İlker Yardımcı, 2004, Paslanmaz Çelik, *detay*

(Resim 56.) Fotoğraf: Alper Yardımcı

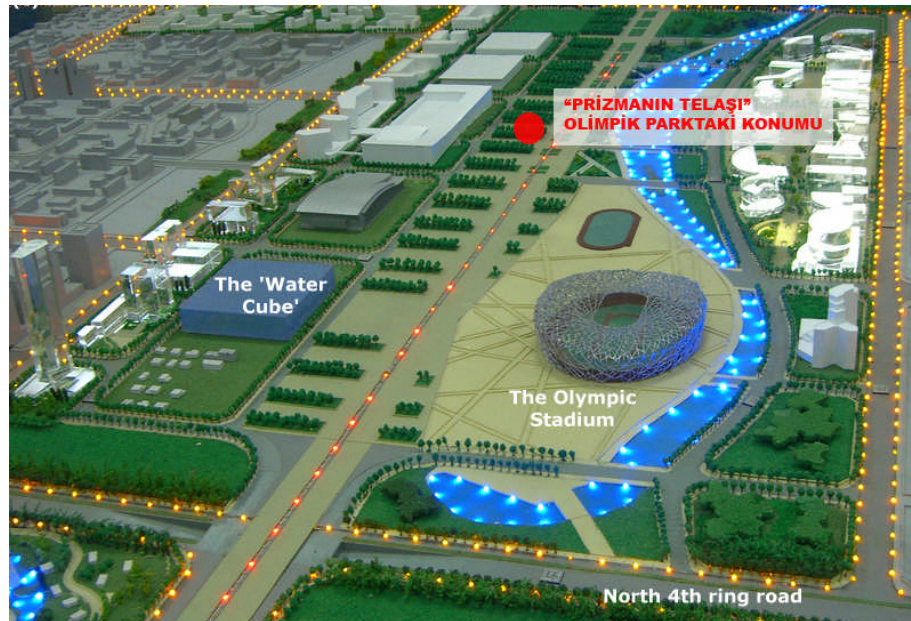
XXIX. Pekin Olimpiyat Oyunları için Olimpik Park'a yerleştirilecek heykellerin uluslararası düzlemde yarışma çağrısı üzerine, “Prizmanın Telaşı” heykeli 2005 yılında yarışmaya katılmak üzere 3.5 metre olarak ölçeklendirildi. Bu süreçte heykelin projelendirilmesinde, kamusal alanda yer alacak bir heykelin taşınması gereken kriterler; heykelin özgünlüğü, kentsel dokuya uygunluk, kalıcılık, yerleşeceği alana katacağı canlılık duygusu gibi etkenler göz önüne alındı. Aynı yıl yarışmaya gönderildi ve önceki bölümlerde aktarılan süreç nihayetinde parktaki konumunu aldı.

Heykel kaidesi bakımından izleyiciye geleneksel yaklaşımlarla *yukarıdan bakan* konumda değil, zemine yakın olarak tasarlandı. Yanısıra kaide üç kademeye ayrıldı ve oluşan basamak etkisiyle izleyiciyi yakınına davet eden bir yapı oluşturuldu. İzlenebilirlik, ulaşılabilirlik ve algılanma açısından ortalama insan boyu ile orantılı olarak 3,50 metre yükseklikte uygulandı. Heykel uygulandığı bu boyut

sayesinde, çevresi ile ilişkisi bakımından dikkat çekici bir nesne olabilmeyi ve izleyenin algısında, çevresiyle orantısız bir iriliğin rahatsız edici etkisini ortadan kaldıracak şekilde tasarlanmıştır.

Heykel yerleştirildiği kamusal alanın hava koşullarına karşı dayanıklılık gösterebilmesi ve kalıcılık bakımından çelik malzeme ile üretildi. Üretim sonrası siyah renge boyandı. Üretimin son aşamasında yapılan rötüş işlemlerinin heykelin görüntüsünde yarattığı kirlilik nedeniyle (doğal pas rengi, taşlama sonrası çeliğin kendi dokusunun oluşturduğu kontrast) boya uygulanması tarafımdan önerildi. Ancak sonraki süreçte, herhangi bir boyama işlemi yapılmaması ve çevresel etkilerle doğal aşınma sürecine bırakılmasına karar verildi.

Prizmanın Telaşı ve Olimpik Park'a uygulanan diğer heykeller fizik özelliklerine göre parktaki konumlarını almışlardır. Sanat kurulu üretimlerin sonrasında bir dizi toplantı ile heykellerin ritmik etkileri, boşluk dolulukları, yükseklikleri, genişlikleri, malzeme özellikleri, arka planlarında yer alan bina ve yapıların özelliklerine göre bu yerleşimleri gerçekleştirmişlerdir. "Prizmanın Telaşı" resimde gösterilen alanda yaya yolu üzerinde yer almaktadır. Sıralanan kriterlerin yanı sıra, yerleştiği kamusal alanda sıradışılık, dinamizm ve canlılık '*vitality*' etkisini o *alandaki* yansıtmayı; bu özellikleriyle o *alanın* olumlu ve kalıcı bir parçası olabilmeyi amaçlayan "Prizmanın Telaşı" heykeli bu amacına uygun olarak konumlanmıştır (Resim 57, 58, 59, 60, 61, 62).

Resim 57. "Prizmanın Telaşı" Olimpiyat Parkındaki Konumu

(Resim 57.) Fotoğraf: İlker Yardımcı

Resim 58. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik,

3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin

(Resim 58.) Fotoğraf: Tang Yao

Resim 59. “ Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, 2008,

3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin

(Resim 59.) Fotoğraf: Tang Yao

Resim 60. " Prizmanın Telaşı", Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, Detay, 2008,
3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin

(Resim 60.) Fotoğraf: Tang Yao

Resim 61. " Prizmanın Telaşı", Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, 2008,
3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin

(Resim 61.) Fotoğraf: Tang Yao

Resim 62. “Prizmanın Telaşı”, Pekin Olimpiyat Parkı, Boyalı Çelik, 2008,

3,80x1,50x3,00 mt., 2008, Çin

(Resim 62.) Fotoğraf: Tang Yao

SONUÇ

Sanatta yeterlik tezimde, modern düşünce kuramlarınca tanımlanan çağdaş 'Kamusal Alan' kavramı ve bu kavram perspektifinde Modern Sanat Tarihi çerçevesinde kamusal alanlarda uygulanmış çağdaş heykel örneklerini referans alarak, Pekin Olimpiyatları kültürel etkinliklerinde uygulaması yapılan "Prizmanın Telaşı" isimli heykelin uygulanma süreci ve uygulandığı kamusal alanın sosyal-kültürel özelliklerini en açık şekilde aktarmaya çalıştım.

Bu sürecin sonunda genel yargı "Pekin 100 Olimpiyat Heykeli" proje sürecinin başarıyla bitirildiği yönündedir⁴³. Çin, kamusal alan heykel uygulamalarına 2008 yılında yeni bir deneyim eklemiş, katılımcı sanatçılar kamusal alan heykeli özelindeki deneyimlerini uluslararası standartlarda bilgi alışverişi ve uygulamalarla geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Uygulamada 100 kent heykeli yer almasına karşılık genel katılım ve sergi sürecinde, katılan tüm sanatçılar etkinlik bütünde önemli bir sinerji yaratmışlardır. Üç yıllık bir zaman diliminde gerçekleşen uygulamalar yüzlerce sanat yöneticisinin, uzmanının, çalışan personelinin ve heykel teknisyeninin emekleri ve çabalarıyla hayata geçirilmiştir⁴⁴.

Çağdaş uluslararası bir etkinlik çerçevesinde, kamusal alanlarda yer alacak heykellerin, doğru bir sistematik uygulanması ile sürecin olumlu yönde ilerlemesinin, planlama, yasal zemin, nitelikli kurumsal organizasyon ve yönetimi ile ulaşacağı olumlu sonuçları *Pekin 100 Olimpiyat Heykeli* etkinliğinde, 'Prizmanın Telaşı' heykelinin uygulama projesi ile ifade etmeye çalıştım.

Sanatta yeterlik tezim, "Prizmanın Telaşı" heykelinin Pekin'de uygulanma sürecinde, bölgenin sosyal-kültürel, sanat organizasyon yapı özellikleri ve kamusal heykel deneyimi üzerine aktarılan bilgilerle birlikte, ülkemiz kamusal alanlarında, gerek kurumsal gerek özel heykel uygulamaları ile ilgili karşılaştırma yapabilme ve karşılaşılan problemlerin çözümüne bir referans kaynağı olarak da katkı sağlayabilmeyi amaçlamaktadır.

⁴³"Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu", "**Beijing100 Olympic Sculpture Documentary**", Culture and Publishing House, ISBN: 978-7-5039-3608-1, China, 2008, s.7

⁴⁴ A.g.e., s.7

EKLER

2008 yılında Pekin Olimpiyat Köyü'nde uygulanan heykellerden seçilen görseller, sanatta yeterli tezin ekleri olarak sunulmuştur. Kullanılan malzemeler, yerleştikleri konum ve ifade-anlatımları bakımından tezin içeriğine hizmet edebilecek örnekler seçilmiş ve uygulama sürecinin sonunda Olimpiyat Köyü'ne ait genel görünümün okuyucuya aktarılması amaçlanmıştır.

Resim 63. Bruce Beasley, "*Gathering of the Moon*", Paslanmaz Çelik, 5,00 mt.
Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 63.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 64. "Jonathan Borofsky", "*People Tower*", Boyalı Demir, 20,00 mt.

Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 64.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 65. "John Van Alstine", "*Rings Of Unity*", 4,50 mt., Demir-Taş,

Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 65.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 66. Ashish Ghosh, "Nest", Boyalı Demir, 3,00 mt. Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 66.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 67. Huang Feng, "Torch In The Wind", Paslanmaz Çelik, 7,00 mt.

Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 67.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 68. Beat Kriemler, "Dimensional Shift in Consciousness", Demir-Bakır Boru, 3,50 mt. , Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 68.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 69. Ma Hui, "Auspicious Sign", Paslanmaz Çelik-Bronz, 2,50 mt.

Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 69.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 70. Zeng Chenggang, "Torch Relay", Fiber glass, 4,50 mt, Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 70.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 71. Zeng Yue, "Nest And Dream", Taş, 2,00 mt, Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 71.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 72. John Atkin, "Strange Meeting", Taş, 3,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 72.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 73. Ralfonso, "Dance With The Wind", Paslanmaz Çelik, 7,00 mt.,

Pekin Olimpiyat Parkı"

(Resim 73.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 74. Giorgie Cpajak, "Touch", Taş, 3,00 mt, Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 74.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 75. Dean Snyder, "Boogle", Taş, 2,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 75.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

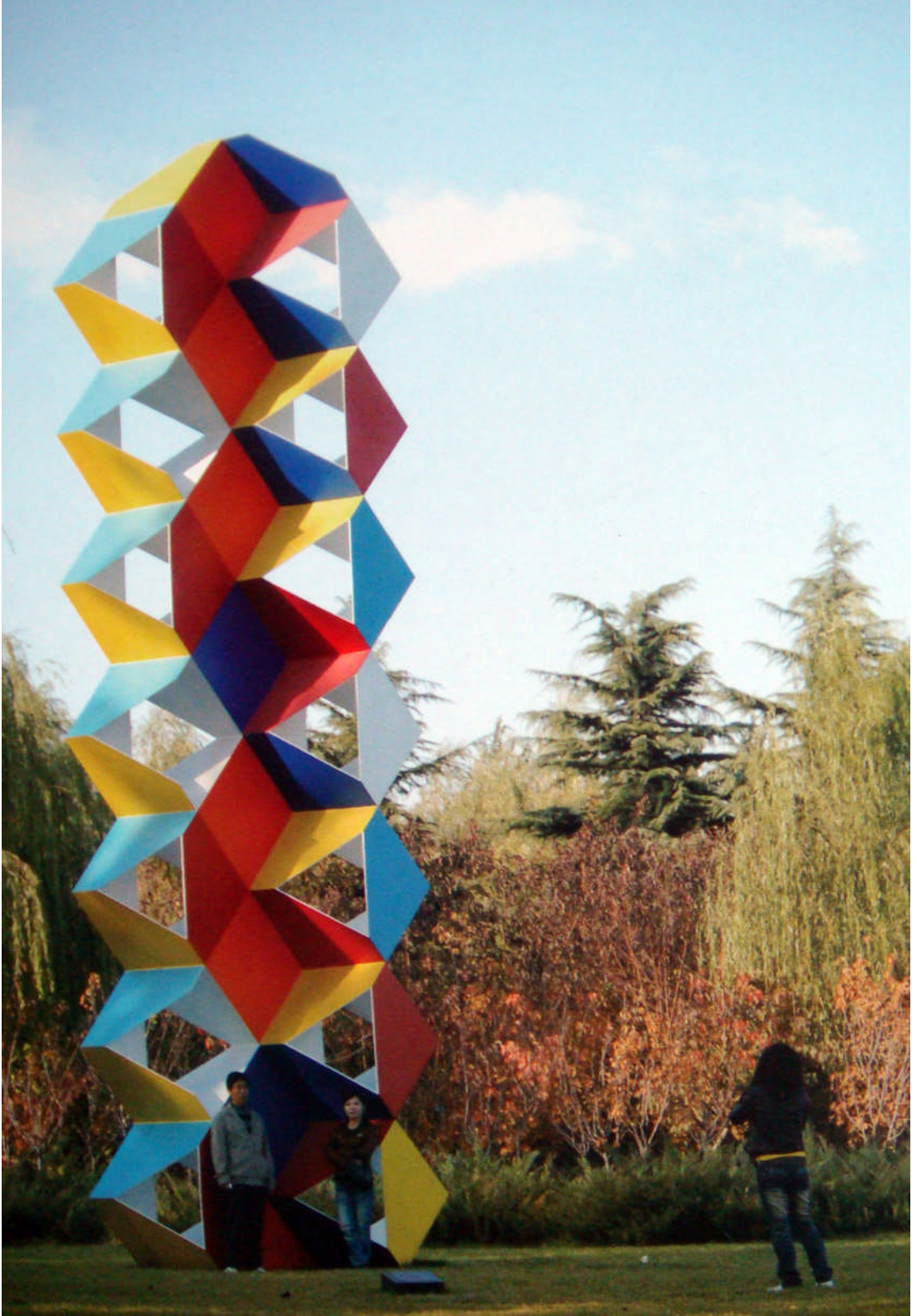
Resim 76. Xuxo Vasquez, "Open Wall", Demir Plaka, 5,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 76.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

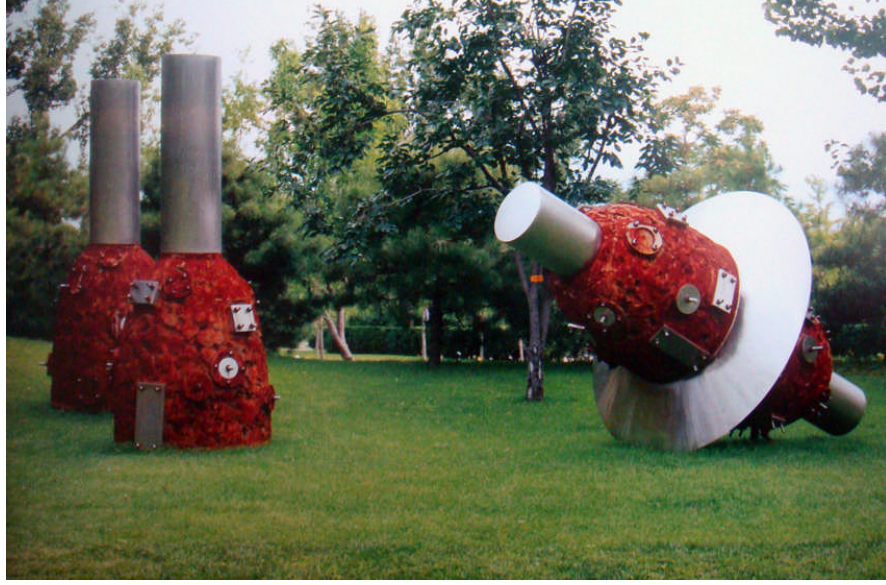
Resim 77. Huo Boyang, "Memory Of Water", Demir, 3,50 x 3,50x 7,00 mt.
Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 77.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 78. Jon Hudson, "Wind Dragon", 9,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 78.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 79. Lv Pinchang, "Back To The Space" Paslanmaz çelik-düşük karbonlu çelik, 8,70 mt. Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 79.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 80. Hiroyuki Asano, "Wall At Time", Taş, 3,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 80.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 81. Dina Merhav, "Totem", elik levha, 7,50 mt. Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 81.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 82. Bernard Hosey, "International", Çelik, 1,00 mt., Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 82.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

Resim 83. Wang Qiyue, "Marching", Düşük Karbonlu Çelik, 4,50 mt. Pekin Olimpiyat Parkı

(Resim 83.) Kaynak: Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu

KAYNAKLAR

- TİMUÇİN, A., **Düşünce Tarihi**, BDS yayınları, İstanbul, 1993, 2. Baskı, 1993
- ARENDR, H., (1994, **İnsanlık Durumu**), çev. Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul. Arendt, 2000
- ÖCAL, B., **“Hannah Arendt’te Kamusal Alan Kavramının Epistemolojik Temelleri”**, Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe A.B.D. İzmir, 2006
- SENNETT, R., **“Kamusal İnsanın Çöküşü”**, Çev. S. Durak ve A. Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2002
- HABERMAS, J., **“Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü”**, Çev. Tanıl Bora, Mithat Sancar, İletişim Yayınevi, İstanbul, 2003
- ÇETİNKAYA, Y., D., **1908 DEVRİMİNDE KAMUSAL ALAN VE KİTLE SİYASETİNDE DÖNÜŞÜM**, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No:38 (Mart 2008)
- ALKAR, B., **“2000’li yıllarda Ankara Kenti’nin Açık ve Yeşil Alanlarında Heykelin Yeri ne Olmalıdır?”**, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Ankara, 1991
- SÖZEN, N. ve TANYELİ, U., **“Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü”**, Remzi Kitabevi. İstanbul, 1996
- DEMİRBAŞ, M., **“Mete Demirbaş ile Görüşme, Yeni Boyut Plastik Sanatlar Der.”**, 1985, Cilt no: 4, Sayı no:32
- MILES, M., **“Art, Space and City-Public Art and Urban Futures”**, Library of Congress Cataloging in Publication Data, 1997
- ROBERTS, M., **“Art In the Public Realm, Introducing Urban Design: Interventions and Responses”**, Edited by Greed, C., Roberts, M., Bristol, U.K., 1998
- KARAASLAN, S., **“Kentsel Doku İçinde Yer Alan Açık Alanlarda Heykel Tasarımları”**, Sanatta Yeterlik Eseri Raporu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993
- KURTASLAN ÖZTÜRK, B., **“AÇIK ALANLARDA HEYKEL-ÇEVRE İLİŞKİSİ VE TASARIMI”**, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:18 Yıl : 2005/1

KAPLAN, H., “**Duyarlı Kentsel Tasarım İlkesel Kavramları**”, Ulusal Kentsel Tasarım Semp., Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, 1999

ÖZTÜRK, B., “**Peyzaj Mimarlığında Heykel**”, Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara, 1998

BENTLEY, I., ALCOCK, A., MURRAIN, P., McGLYNN, S., SMITH, G., “**Responsive Environments**”, The Arch. Press, London. 1985

WAGENKNECHT-HARTE, Kay, “**Site + Sculpture**” Van Nostrand Reinhold, New York, 1989

THOMPSON, J., “**New Times, New Thoughts, New Sculpture**”, “**Gravity&Grace: The Changing Condition of Sculpture 1965-1975**”, Catalouge, Harward Gallery, The South Bank Centre, London, 1962.

GÜÇ, M., 2005, “**Açıklan Heykellerinin Kent Estetiğine Etkisi**”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, 75 sayfa, Adana

NOGUCHI, I., “**The Sculptor and the Architect**”, (1968) In Apostolos-Cappadona, D. & Altshuler, B, eds. (1994). *Essays and Conversations*. Henry Abrams, Inc. s. 52.

ERALDEMİR B., “**Sanat Hayata Nasıl Bakar? Antony Gormley’in Eserleri Üzerinden Bir Açıklama**”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 1, 2010

“Pekin 100 Olimpiyat Heykeli Kataloğu”, “**Beijing100 Olympic Sculpture Documentary**”, Culture and Publishing House, ISBN. 978-7-5039-3608-1, China, 2008

Sculpturing Beijing, Pekin Şehir Heykelleri kataloğu, ISBN. 7-5032-2566-1

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<http://lebriz.com/>

<http://www.dictionary.reference.com>

<http://www.msxlabs.org/>

<http://www.tate.org.uk>

<http://www.diasu.cn/news/china>

<http://www.bjsculpture.org/artinfo>
<http://www.nyc.gov/html/unccp>
<http://www.felsefeekibi.com>
<http://www.mavimelek.com>
<http://en.wikipedia.org>
<http://www.pintravel.ro>
<http://3.bp.blogspot.com/>
<http://www.panoramio.com>
<http://royaltyfreephotos.wordpress.com>
<http://www.areaofdesign.com>
<http://commons.wikimedia.org>
<http://www.colorcoat-online.com>
<http://www.fotopedia.com>
<http://www.worldisround.com>
<http://www.chinamaps.info>
<http://2.bp.blogspot.com>
<http://en.ce.cn/National>
<http://www.hudong.com>
<http://big5.cri.cn>
<http://arts.cnool.net>
<http://www.asianet.fi>
<http://www.bjghw.gov.cn>
<http://www.mapchinamap.com>
<http://club.tech.sina.com.cn>

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: İlker YARDIMCI

Doğum Yeri, Tarihi: Konya-Ereğli, 10/12/1974

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim:

Yükseklisans: 2007 D.E.Ü. G.S.E. Heykel Anasanat Dalı

Lisans: 2004 D.E.Ü. G.S.F. Heykel Bölümü

Lise: 1993 Konya Ereğli Lisesi

İş Tecrübesi: -

Alınan Burs ya da Ödüller:

2010 Shijiazhuang Kent Heykelleri Yarışması Final Uygulama Adayı -ÇİN

2010 İzmir Kordon Rotary Kulübü Ulusal Heykel Yarışması- Mansiyon- İZMİR

2007 2008 Pekin Olimpiyatları Kent Heykelleri Uygulama-PEKİN

2007 HSBC Bank Heykel Yarışması Final Uygulama Adayı –İSTANBUL

2007 25. Turgut Pura Heykel Yarışması İzmir Büyükşehir Bel. Ödülü-İZMİR

2006 Pekin Olimpiyatları Kent heykelleri final uyg. adayı (2 proje)-PEKİN

2005 23. Turgut Pura Heykel Yarışması İzmir B. B. Birincilik Ödülü-İZMİR

2003 D.E.Ü. – Ege Çağdaş Yaşam Vakfı Heykel Yarışması- Mansiyon-İZMİR

KİŞİSEL SERGİLER

2010 Artisan Sanat Galerisi - İSTANBUL

2009 HALIÇ Üniversitesi- İSTANBUL

2008 ENKA Dr. Clinton Vickers Sanat Galerisi - İSTANBUL

2007 İzmir Konak Belediyesi Alsancak Kültür Merkezi-İZMİR

2007 İzmir Carlo Goldoni İtalyan Kültür Merkezi-İZMİR

2004 İzmir Fransız Kültür Merkezi Sergi-İZMİR

KARMA SERGİLER

2011 Kuzgun Acar Ansına Maskeler Sergisi Bir Nokta Sanat Galerisi -İSTANBUL

2010 1. Ulusal Çağdaş Sanat sergisi "Yeni Eskiler Eski Yeniler"- ADANA

2009 "Change" Uluslararası Karma Sergi Hollingsworth Gallery Florida-A.B.D.

2008 27. Turgut Pura Heykel Sergisi-İZMİR

2008 TEMA VAKFI karma sergi- İZMİR

2007 68. Devlet Resim Heykel Sergisi

2007 29.Pekin Olimpiyatları Kent Heykelleri Tasarım yarışması uygulama

sergisi ÇİN-PEKİN "Prizmanın Telaşı" uygulama projesi

2007 HSBC Bank Heykel yarışması final sergisi-İSTANBUL

2006 29. Pekin Olimpiyatları Kent Heykelleri Tasarım yarışması final sergisi.

ÇİN-PEKİN ("Dokunuş" ve "Prizmanın Telaşı" heykel projeleri)

2006 25. Turgut Pura Heykel Sergisi-İZMİR

2006 Ereğli Demir-Çelik Fabrikası (ERDEMİR) Çelik Ve Yaşam

Sergisi ZONGULDAK

2006 Çukurova Üniversitesi Heykel Sergisi ADANA

2005 Ankara Türk-İngiliz Kültür Derneği Avrupa Ufukları ve Mozaik; Çok Kültürlü

Kimlik, Kültürel Miras, İmge Sergisi ANKARA-ESKİŞEHİR

2004 65. Devlet Resim Heykel Sergisi ANKARA-İSTANBUL-İZMİR

2004 23. Turgut Pura Heykel Sergisi-İZMİR

2003 Dokuz Eylül Üniversitesi-Ege Çağdaş Yaşam Vakfı II. Heykel Sergisi -İZMİR

SEMPOZYUMLAR

2010 Tang Shan Nanhu Park Uluslararası Kent Heykelleri Sempozyumu

TANG SHAN- ÇİN

2009 Hacettepe Üniversitesi IX. Ulusal Sanat Sempozyumu

"KAMUSAL ALANDA SANAT" ANKARA

2007 2008 Pekin Olimpiyatları Kent Heykelleri Sempozyumu PEKİN-ÇİN

SANAT FUARLARI

2010 İSTANBUL TÜYAP ARTİST 2010 Sanat Fuarı - İSTANBUL

2010 SOFA Uluslararası Heykel ve Fonksiyonel Sanat Fuarı -New York - A.B.D.

2009 Contemporary İstanbul '09 Uluslararası Sanat Fuarı- İSTANBUL

UYGULANMIŞ KAMUSAL ALAN PROJELERİ

2010 "Güneşe Doğru" TANG SHAN NANHU ULUSLARARASI HEYKEL

PARKI TANG SHAN - ÇİN

2009 "Küçük Asya Tanrıçası" ORDOS ULUSLARARASI HEYKEL PARKI ORDOS-

(İÇ MOĞOLİSTAN)/ÇİN

2007 "Prizmanın Telaşı" PEKİN OLİMPİYAT PARKI PEKİN-ÇİN

2005 İzmir İnciraltı Kent Ormanı İZMİR-TÜRKİYE